



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DOMÁCÍ NÁSILÍ JAKO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝ JEV

DOMESTIC VIOLENCE AS SOCIAL-PATHOLOGICAL PHENOMENA

Jméno studenta: Jana Benešová

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Mgr. Milan Veitl

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
„Domácí násilí jako sociálně patologický jev“

jsem zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci
čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím
se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve
veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých
Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedením
zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku
obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních
prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních
prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, dne 15. března 2014

.....
Jana Benešová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla především poděkovat JUDr. Mgr. Milanu Veitlovi za odborné podněty, rady a pomoc při zpracování mé bakalářské práce.

Jana Benešová

ANOTACE

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na problematiku domácího násilí, které patří mezi nejzávažnější formy agrese ve společnosti. V teoretické části jsem se snažila vysvětlit základní pojmy, znaky a formy domácího násilí, se kterými se můžeme v blízkých vztazích setkat, popsat profil oběti, agresora, seznámit s možnostmi pomoci. Cílem práce bylo sestavit materiál, který povede ke zvýšení povědomí veřejnosti o nepřipustnosti domácího násilí. V praktické části byl proveden kvantitativní výzkum zaměřený na informovanost a postoj veřejnosti v případě domácího násilí.

Klíčová slova

Domácí násilí, oběť, agresor, partnerský vztah, syndrom týrané ženy, následky týrání, pomoc obětem domácího násilí.

ANNOTATION

The thesis submitted is concentrated on the problem of domestic violence which is one of the extreme forms of aggression in society. In the theoretical part, I've aimed to explain the fundamental terminology, signs and forms of domestic violence we can meet in close relationships around. Furthermore I have described a profile of victim, aggressor and acquaint with possibilities of help. The key goal of this project was to create a source document that may spread an awareness of a need for ZERO tolerance of domestic violence. In the practical part, It was performed a survey focused on awareness of domestic violence and an attitude of the public towards it.

Keywords

Domestic violence, victim, aggressor, relationship, Battered woman syndrom consequences of the excruciation, help for victims of domestic violence.

Obsah

Obsah	5
Úvod.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Pojem domácí násilí	10
1.1 Vymezení pojmu domácího násilí.....	10
1.2 Vývoj.....	10
1.3 Znaky domácího násilí	12
1.4 Formy domácího násilí.....	13
2 Násilná osoba.....	15
3 Oběti domácího násilí.....	19
3.1 Ženy jako oběti domácího násilí	19
3.2 Muži jako oběti domácího násilí	19
3.3 Děti jako oběti domácího násilí.....	20
3.4 Senioři jako oběti domácího násilí.....	21
3.5 Psychologické důsledky domácího násilí.....	22
3.5.1 Posttraumatická stresová porucha.....	23
3.5.2 Syndrom týrané ženy	24
3.5.3 Syndrom týraného dítěte	25
4 Právní aspekty domácího násilí	26
4.1 Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky - Institut vykázání.....	27
4.2 Zákon č. 99/1963. občanský soudní řád, § 76b - předběžné opatření.....	29
4.3 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006	30
4.4 Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....	32
4.5 Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích	32
5 Pomoc obětem domácího násilí.....	34
5.1 Intervenční centra.....	35
5.2 Instituce zabývající se domácím násilím.....	38
5.3 Náhrada škody a peněžité pomoci.....	39
II. PRAKTICKÁ ČÁST	43
6 Cíle a zaměření praktické části.....	44
6.1 Stanovení cíle	44
6.2 Stanovení hypotéz	44

6.3	Charakteristika výzkumného vzorku.....	45
6.4	Výsledky výzkumu.....	45
6.5	Potvrzení (verifikace) nebo vyvrácení (falzifikace) hypotéz	53
6.6	Závěr průzkumu	53
7	Kasuistika	55
	Závěr	67
	Seznam použité literatury	69
	Seznam příloh	71
	Statistiky.....	71
	Dotazník	73

Úvod

Domácí násilí je jednou z nejrozšířenějších forem násilí a z hlediska následků i z pohledu četnosti výskytu patří v České republice k alarmujícím celospolečenským problémům. O tomto problému bylo napsáno již mnoho prací a v posledních letech se mu věnuje mnohem více pozornosti jak ze strany médií, tak ze strany příslušných institucí. Zároveň jsou v posledních letech vytvářeny nové právní úpravy směřující k ochraně obětí, které byly zasaženy domácím násilím. Ve své bakalářské práci jsem se tedy rozhodla popsat a přiblížit problematiku domácího násilí. Téma bylo zvoleno z několika důvodů.

Prvním je moje přesvědčení, že se jedná o závažný patologický jev, na který je třeba neustále upozorňovat. Dalším hlediskem je to, že se domácí násilí odehrává v místě, kde by se člověk měl cítit nejbezpečněji, tedy v domácím prostředí.

Druhým důvodem je skutečnost, že jsem se s domácím násilím setkala ve svém blízkém okolí a mohla sledovat, jaké negativní fyzické a především psychické následky takové jednání zanechává na oběti. Jednalo se o kamarádku, se kterou jsem byla téměř v každodenním kontaktu. Postupem doby na ní byly patrné změny v chování, které jsou charakteristické v případech domácího násilí. Tyto projevy jsou podrobněji popsány v bakalářské práci. Partnerský vztah, který se na venek zdál naprosto idylický, byl ve skutečnosti pro kamarádku a její malou dceru psychicky velmi vyčerpávající. Protože byla na manželovi – agresorovi po dobu mateřské dovolené ekonomicky závislá, trvalo více jak 3 roky než se z násilnického vztahu vymanila. Celý tento příběh je zpracován v praktické části ve formě kasuistiky.

Ještě na počátku 20. století bylo ve vyspělých zemích násilí mužů vůči partnerkám sice veřejně deklarováno jako společensky nepřijatelné, ale přesto zůstávalo tolerované. Dnes už neplatí pravidlo, že lidé by si své problémy měli řešit sami za „zavřenými dveřmi“. Naopak vznikají intervenční centra, linky pomoci, neziskové organizace a občanská sdružení zabývající se pomocí obětem domácího násilí. Už neplatí pravidlo, že oběť musí z domu „utéct“, aby se zachránila, i přes to, že nemá kam jít. Ale dnešní právní úpravy oběť chrání více než v minulosti a více postihuje agresory.

Domácí násilí se především vyznačuje vysokou mírou latence, jelikož se odehrává v soukromí, a proto je velmi složité ho odhalit. Napomoci k odhalení může buď samotná oběť, která se rozhodne udělat svému týráni přítrž, nebo lidé z blízkého okolí. Například přátelé, sousedé, kolegové v práci a v neposlední řadě lékaři či policisté, kteří si všimnou charakteristických prvků. I přes to není vyhráno, jelikož ve většině případů je pouze na oběti, zda se rozhodně věc řešit.

Cílem práce je zpracovat ucelený pohled na problematiku domácího násilí a sestavit materiál, který povede ke zvýšení povědomí veřejnosti o nepřipustnosti domácího násilí, možnostech pomoci a legislativních opatřeních, vedoucích ke snížení tohoto negativního a stále se prohlubujícího protispolečenského jevu. V teoretické části vymezím základní pojmy, zmíním vývoj domácího násilí ve společnosti, budou popsány znaky a formy násilí, se kterými se v blízkých vztazích můžeme setkat. Pozornost nebude zaměřena pouze na ženy, jako nejčastější oběti, ale také na specifické skupiny, jako jsou muži a senioři. Další ohroženou skupinou jsou děti, na kterých je páčáno násilí (přímá viktimizace) nebo se stávají svědky domácího násilí (nepřímá viktimizace). Je nesporné, že násilí páchané na dětech a před dětmi má velmi negativní vliv na jejich psychický vývoj. Takto postižené děti mají tendenci nést si do života špatné sociální návyky a osvojovat si sociálně patologické vzorce chování. Z těchto důvodů je důležitá primární prevence zaměřená přímo na děti a dospívající.

Hlavní náplní praktické části bude dotazníkové šetření, které považuji jako nejvhodnější prostředek k zachycení povědomí veřejnosti k problematice domácího násilí. Dále budeme zjišťovat, zda jsou respondenti schopni a ochotni v případě incidentu ve svém okolí zasáhnout.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Pojem domácí násilí

1.1 Vymezení pojmu domácího násilí

Definice domácího násilí není zcela jednotná a záleží na každém jednotlivém autorovi, jak který pojem přesně definuje. Obecná definice zahrnuje všechny formy násilí kteréhokoliv člena domácnosti vůči jinému členovi domácnosti. Jedná se o fyzické, psychické, sexuální, ekonomické a sociální násilí mezi členy rodiny, nejčastěji mezi manželem a manželkou, druhem a družkou, rodiči a dětmi, prarodiči a vnuky. Nejde o vzájemné napadání, ale o opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí jednoho člena rodiny vůči druhému. Podle PhDr. B. Marvánové -Vargové se jedná o takové chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach. Užitím moci, kterou tento strach provází, kontroluje násilný partner chování druhého. Může se odehrávat nejen mezi partnery sdílejícími společnou domácnost, ale rovněž v počátcích či ukončení vztahu, kdy již spolu partneři nebydlí.

Z trestněprávního hlediska je domácí násilí v České republice upraveno v § 199 trestního zákoníku a ten jím rozumí týrání osoby blízké nebo jiné žijící s pachatelem ve společném obydlí.

Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.

1.2 Vývoj

O domácím násilí se v teoretickém i praktickém problému hovoří asi 40 let. Zpočátku bylo domácí násilí vnímáno jako násilí projevující se v rodině, kterého se dopouštějí muži na ženách. Na počátku druhé poloviny 20. století bylo ve vyspělých zemích násilí partnerů vůči svým partnerkám bráno jako společensky nepřípustné, přesto bývalo velmi často tolerováno. Naopak představa, aby byl partner týrán ze strany své partnerky, byla brána jako spíše nepravděpodobná. Studie tohoto problému však

ukázaly, že obětí domácího násilí nemusejí být pouze ženy jako partnerky, ale mohou jimi být i muži, děti a senioři.

V České republice se této problematice nevěnovala velká pozornost. Byla přehlížena a bagatelizována. Před rokem 1989 nebylo domácí násilí mezi partnery předmětem žádné veřejné diskuze. Přestože bylo stále častěji slyšet o případech týrání, společnost se k tomuto problému stavěla zády a držela se hesla „co se doma upeče, má se doma také sníst“. V té době nebyla problematika domácího násilí upravena v žádné právní normě. Ještě v roce 1999 patřila Česká republika k několika evropským zemím, kde výklad pojmu domácího násilí prakticky neexistoval. Neochota společnosti se tímto problémem zabývat se projevovala i v absenci legislativy, chabé reflexi medií i nízké úrovni vzdělání pracovníků sociální sféry. Jedna z mála organizací, která při své hlavní činnosti – pomoci obětem trestních činů, neustále na problém domácího násilí narážela, byl Bílý kruh bezpečí¹. Změna nastala v roce 2000, kdy společnost Philip Morris ČR oslovila občanské sdružení Bílý kruh bezpečí s cílem podpořit oběti domácího násilí, vytvořit síť lehce dostupné pomoci ohroženým osobám a zlepšit informovanost a postoj široké veřejnosti k tomuto fenoménu.

V rámci Mezinárodního výzkumu násilí na ženách provedl v roce 2003 výzkum Sociologický ústav AV ČR a Filozofická fakulta UK v Praze². V roce 2001 a 2006 provedla agentura STEM reprezentativní výzkum pro Bílý kruh bezpečí a společnost Philip Morris ČR³, ze kterého vyplývá, že domácí násilí postihuje asi 10% partnerských vztahů. Z toho naprostá většina obětí jsou ženy a to až 95 %. Ženy, které jsou domácím násilím postiženy, procházejí napříč všemi sociálními vrstvami, bez ohledu na vzdělání, věk či náboženství. Domácí násilí tedy nepostihuje nevzdělané ženy ze slabých sociálních vrstev, ale jsou mezi oběťmi i ženy vysokoškolsky vzdělané a pracovně velmi zdatné. Z tohoto důvodu nemůžeme určit typickou oběť domácího násilí.

Platí zde však jedno pravidlo – čím déle je žena postižena domácím násilím, tím těžší je pro ni bojovat proti němu a požádat o pomoc, případně s nějakým odborníkem o jejím problému začít komunikovat. Ať se jedná o lékaře nebo odborné pracovníky,

¹ *Domácí násilí* [online]. [cit. 2014-3-6]. Dostupné z: <<http://domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/ps.htm>>

² *Persefona* [online]. [cit. 2014-3-7]. Dostupné z: <<http://www.persefona.cz/n-domaci-nasili.php?page=dn-statistiky>>

³ *STEM* [online]. [cit. 2014-3-7]. Dostupné z: <<http://www.stem.cz/clanek/1146>>

kteří se touto problematikou zabývají. Pokud žena několik let snáší teror ze strany svého partnera, potřebuje velkou dávku odvahy a odhodlání začít se bránit.

1.3 Znaky domácího násilí

Základním znakem domácího násilí je násilí zaměřené na blízkou osobu.

Opakování násilí a dlouhodobost – Domácí násilí není ojedinělý a jednorázový incident. Domácí násilí má svou historii a určitý vývoj a dochází k němu opakovaně. Projevy přetrvávají i ve velmi dlouhých intervalech, může se jednat i o léta. Domácí násilí může být dlouhodobě skryto v soukromí a skončit rodinnou tragédií. V opakovatelnosti a dlouhodobosti spočívá velká nebezpečnost domácího násilí.

Postupný nárůst intenzity – Domácí násilí na počátku začíná útoky na lidskou důstojnost oběti, k nimž se postupně přidávají fyzické útoky na zdraví a v konečném stádiu fyzickými útoky na život oběti. Zpočátku, když dochází pouze ke slovním útokům, je věc často bagatelizována a přehlížena. Jednotlivé incidenty nabývají na intenzitě a opakují se častěji. V násilném vztahu se střídají fáze klidu, agrese a usmiřování. S rozvojem domácího násilí se zkracují fáze klidu a prodlužují se fáze agrese.

Jasně role – Postavení oběti a agresora je nerovné a jejich role se v průběhu opakovaných incidentů nemění. Domácí násilí není spor, hádka nebo rvačka, tedy události, při kterých je postavení obou stran incidentu stejné.

Páchání násilí v soukromí - K násilí dochází zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí společného obydlí, ale i na jiných místech, např. chata, hotel apod.: Jednotlivé útoky zapadající do schématu domácího násilí se však mohou vyskytnout i na veřejnosti.

Aby byl skutek posuzován jako domácí násilí, musí být naplněny všechny čtyři znaky⁴. Byť jen jeden ze znaků bude chybět, nejedná se o domácí násilí. Ale může se

⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009

jednat o jiný protiprávní čin, ať trestný čin, případně jiné přestupkové jednání. Tyto skutky jsou dále blíže popsány v kapitole 5 Právní aspekty domácího násilí.

1.4 Formy domácího násilí

V praxi se můžeme setkat s níže uvedenými formami domácího násilí, které se mohou navzájem prolínat:

Psychické násilí – Tato forma je nejběžnějším typem násilí a právě toto napáchá největší škody. Takové násilí může trvat léta a může změnit i osobnost oběti. Pokud se oběti nedostane pomoc a podpora zvenčí, nemůže prožívat plnohodnotný život. Psychické násilí se může projevovat nadáváním, neustálým kritizováním, ponižováním, urážením, zesměšňováním, obviňováním, zákazy, zastrašováním zveřejněním nepříjemných faktů a informací, ovlivňováním a využíváním dětí, rozkazováním, terorizováním, vydíráním, zesměšňováním oběti na veřejnosti, ničení vlastnictví oběti, důslednou kontrolou všeho, co oběť dělá, s kým se stýká, kam chodí, zpochybňováním duševního zdraví oběti, citovým vydíráním, výhružkami odebráním dětí, sebevraždou, vyvoláváním pocitů viny apod.

Fyzické násilí – Jedná se o nejzávažnější projev agrese v partnerském intimním vztahu. Nejčastěji se objevuje v podobě fackování, strkání, bití, kroucení ruky, tahání za vlasy, pálení, kousání, kopání, pokusy o škrcení, třesení, bodání, odpírání spánku a jídla, ohrožování zbraní až po útoky proti životu. Může docházet také ke svazování, míření zbraní, přinucení k požití drog apod., kdy agresor ani nemusí oběti fyzicky ublížit.

Sexuální násilí - o této formě mluvíme tehdy, kdy je sex ze strany násilníka vynucený a násilný a oběť je nucena k pohlavnímu styku. Sexuální násilí má mnoho fází a různé druhy intenzity. Např. se může jednat o lehké sexuální obtěžování – nucené sledování porno filmů při souloži či těžké sexuální zločiny – znásilňování, zraňování při souloži. Tato forma násilí má na ženy zdrcující vliv, neboť bývá spojena s fyzickým či psychickým násilím.

Sociální izolace – Snaha zabránit v kontaktu s blízkými lidmi, rodiny a přátel. Sledování telefonátů, pronásledování, nečekané "kontrolní" návštěvy či telefonáty. Znemožňování oběti v sociálním prostředí.

Emocionální násilí – Násilník využívá ke svému prospěchu citové a emocionální závislosti oběti na osobách, věcech, zvířatech. Vyhrožuje partnerce znemožněním kontaktu s dětmi či jejich odebráním, likviduje domácí mazlíčky, záměrně poškozuje nebo rozbíjí věci v domácnosti. Manipulativním jednáním se snaží vzbudit v partnerce dojem, že za všechno může ona a tedy vina je na její straně.

Ekonomické násilí – Násilník omezuje přístup oběti k finančním prostředkům, neposkytuje finanční prostředky na společnou domácnost a na děti. Snaží se mít absolutní kontrolu nad příjmy a výdaji oběti. Násilník se snaží svou oběť držet v neustále finanční tísní a mít nad ní kontrolu. Ta tak ztrácí možnost dělat věci sama, bez partnerova vědomí. Kvůli nedostatku peněz není schopna opustit domov či vyhledat pomoc. Nedostatek peněz se rovněž projeví i ve společenském životě oběti, nemá-li totiž dostatek peněz na útratu a na své zájmy, snadno se dostane do společenské izolace a o to větší závislosti na agresorovi.

2 Násilná osoba

Významným indikátorem, resp. charakteristickým znakem, domácího násilí je nerovné postavení mezi násilníkem a obětí. Násilník má nad obětí zjevnou nebo i nevyslovenou (či obětí nepřiznanou) převahu. Je to násilník, kdo určuje pravidla, a to, co smí násilník, nesmí oběť.

Násilník používá manipulativní techniky, cílem je udržení moci a kontroly nad životem oběti. Mívá nedostatek empatie, bývá to člověk „dvojitá tvář“ – navenek milý a komunikativní, doma despota. Násilí se nedopouští v důsledku nezvládnutí agrese, ale protože má pocit, že má na takové chování nárok.

K domácímu násilí dochází v různě dlouhých časových cyklech. Znamená to, že se střídají období vzrůstání napětí a násilí, období omluv „s květinami“ a usmiřování, období relativního klidu a opětovného narůstání tenze a násilí. Neustálé střídání násilí a milujícího chování udržuje oběť ve vztahu a odrazuje ji od odchodu. Věří, že se násilný partner změní. Řada žen chce zachovat dětem rodinu. Bojí se, kde budou bydlet, jak se uживí, co tomu řekne okolí. Žena závislá na trýzniteli je jím záměrně izolována od rodiny a přátel. Násilnický partner získává kontrolu nad jejím tělem, prožitky, zájmy. Oběť opakovaně slyší, jak je neschopná, hloupá, je odkázána zcela na péči trýznitele, zažívá nadřazenost od partnera. Bez něj by se neuživila, nesehnala práci atd. Partner kontroluje výdaje ženy, přiděluje finance, neustále ji shazuje, uchyluje se k ironii, posměškům vůči jejímu intelektu a postavě, až zcela naruší její sebevědomí. Je-li ženě odíráno jídlo, spánek a lidský kontakt, stane se tak paradoxně zcela závislá na svém trýzniteli – je jediný, kdo jí nějaký kontakt umožňuje.⁵

Na počátku každého, nově vznikající, vztahu je těžké rozpoznat rizikové chování svého partnera, ze kterého se později může vyvinout násilí. Začátek vztahů bývá vždy idealizovaný a partneři jsou do sebe zamilovaní, proto nevidí nebo nechtějí vidět signály, které ukazují na sklony k mocenskému a násilnému chování partnera. Signály, které naznačují agresivní chování, tak přehlížejí, nevěří jim, snaží se je vytěsnit

⁵ *Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky* [online]. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <<http://www.vzp.cz/poskytovatele/infoservis-a-akcent/infoservis/infoservis-19-2011/vliv-domaciho-nasili-na-zdravi-zen-a-jejich-deti>>

a doufají, že se partner změní a láska vše překlene. Bohužel se často stává, že negativní projevy chování partnera, které jim na počátku vztahů vadí, se v průběhu času stupňují.

Rizikový partner

Na počátku rizikového vztahu se objevují varovné signály, které nemusejí být naplněny všechny, ale upozorňují na určité riziko. Jedná se o tyto signály:

nadměrná naléhavost – Partner ženu poměrně brzy nutí, aby se s ním zasnoubila, aby měli svatbu, děti apod. Jakoby si ji chtěl pojistit. Jiný typ naléhání je, když brzy po seznámení muž naléhá, aby s ním žena chodila, i když ho jednoznačně odmítá. On se však tímto postojem nedá odradit a od počátku na ni soustavně a vytrvale činí nátlak, až to žena vzdá. Podlehne a začne s ním chodit jen proto, že byl vytrvalý a že zrovna nikoho jiného neměla.

velká dominance ve vztahu – Partner rozhoduje sám ve věcech, které se týkají obou. Partner pod rouškou, že to myslí dobře, rozhoduje i o soukromých věcech týkající se ženy. Například co si má koupit, s kým se má stýkat, kdy a kam může jít apod.

vnímání žen jako méněhodnotných bytostí nebo pohrdavý vztah k ženám – Partner nebere vážně nic, co žena řekne. Neuznává ženy jako rovnoprávné partnerky, vyvyšuje se nad ně, mluví o nich pohrdavě a k jejich pojmenování používá hanlivé výrazy.

narcistické zaměření osobnosti – Partner dává najevo svůj pocit jedinečnosti a výjimečnosti, málokoho uznává jako sobě rovného. Nedokáže se vcítit do druhých lidí a okolní svět vnímá pouze skrze sebe.

extrémní polohy vztahu k vlastní matce – Partner svou matku buď bezmezně, nekriticky miluje a je na ní závislý, nebo se k matce chová jako k podřadné bytosti.

nadměrná kontrola – Partner chce o ženě vědět všechno. O její minulosti i současnosti, znát každou její myšlenku, každý krok. Když není přímo se ženou, často jí opakovaně kontroluje telefonicky, vždy najde nějakou záminku, proč jí telefonovat.

snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů – Partner je nespojený, že žena udržuje kontakty s rodinou či přáteli nebo že má své vlastní zájmy, na kterých se on

nepodílel. Často kritizuje lidi, kteří jsou jí blízcí, argumentuje tím, že jsou špatní a proto by se s nimi neměla stýkat.⁶

Kromě výše uvedených signálů, které se jednotlivě nebo dohromady v různé míře objevují téměř ve všech vztazích, kde se později vyvinulo násilí, se může vyskytnout i další chování, které je rizikové, např.:

nadměrné požívání alkoholu – Partner nadměrně požívá alkohol a v pravidelných intervalech se opíjí. Často slibuje, že kvůli partnerce nebo dítěti přestane pít, ale často se to spíše zhoršuje.

experimentování s drogami nebo užívání drog – Partner, který je uživatel drog je velmi rizikový. Žena se často snaží partnerovi ze závislosti pomoci, ale bohužel se stává, že partner ženu nutí drogy užívat a žena se také stane závislou na drogách.

špatná pověst partnera nebo jeho přátel – Jestliže se žena dozví, že její partner má kriminální minulost, která může být dokonce opakující se nebo se stýká s lidmi, kteří takovou minulost mají, neměla by mu uvěřit, že byl potrestán nespravedlivě nebo že na něj někdo vinu svalil.

rizikové chování – Partner se chová nezodpovědně, vyhledává rizikové situace, jako rychlá, nebezpečná jízda autem, rvačky, nadměrné utrácení finančních prostředků apod.

obdiv k síle a moci – Partner uznává sílu a moc k dosažení svých cílů a neuznává autoritu. Obdivuje autoritářský styl rozhodování a obdivuje osobnosti jako je například Hitler, Nero apod. Má velmi rád tvrdé krvavé bojové sporty.

chování vymykající se v některém z aspektu normě – Partnerovo chování se vymyká některým z uznávaných norem, jako je například přemíra žárlivosti, vyhrožování sebevraždou, nedokáže dobře ovládat své emoce, jedná velmi impulzivně, bezmyšlenkovitě.

⁶ Bednářová, Z., Macková, K., Wünschová, P., Bláhová, K., *Domácí násilí Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha: Acorus 2009, ISBN 978-80-254-5422-0 str. 22,23

manipulativní chování – Snaží se ovládnout svou partnerku a chce nad ní mít moc a kontrolu. Je nespokojen se vším, co partnerka udělá.⁷

⁷ Bednářová, Z., Macková, K., Wünschová, P., Bláhová, K., *Domácí násilí Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha: Acorus, 2009, ISBN 978-80-254-5422-0 str. 23

3 Oběti domácího násilí

3.1 Ženy jako oběti domácího násilí

Ze statistik týkajících se domácího násilí jednoznačně vyplývá, že nejčastěji jsou oběťmi ženy a to až 95%. Nejčastěji bývají ve věkové kategorii 31 až 40 let, z nichž mnoho má malé děti. Ženy mají v mnoha ohledech oproti mužům ztíženou pozici. To jednak z jejich postavení jako fyzicky slabšího článku v páru, tak je zde do současné doby zakotveno mnoho mýtů a předsudků, že žena musí poslouchat svého partnera.

Týrané ženy jsou značně zatěžovány jak psychicky, tak i fyzicky, což se zákonitě musí odrazit na změně její osobnosti, tak ve změně jejího pojetí okolí a reakcí na společnost jako takovou. Zneužívaná a týraná žena se v důsledku své role a svého postavení v dané situaci cítí značně oslabena, a to jak citově, tak fyzicky. Tímto jsou značně narušeny mezilidské vztahy mezi ní a jejím okolím. Mnohdy není výjimkou částečné či celkové utlumení jejich sociálních vazeb ve svém okolí.

3.2 Muži jako oběti domácího násilí

O domácím násilí páchaným na mužích se příliš nemluví, i když se týká celé řady mužů. Domácí násilí na mužích nemusí probíhat jen formou facek a kopanců. Ženy dokážou své partnery týrat mnohem rafinovaněji. Týrání bývá častěji psychického charakteru, zahrnuje především kontrolu, manipulaci, nátlak, vydírání, urážení, ponižování atp. Násilí páchané na mužích bývá specifické právě tím, že na jedné straně není patrná tak výrazná převaha síly na straně agresora, na druhé straně může být přítomný silný potenciál manipulace, což nikterak nesnižuje jeho účinky na oběť. Většina týraných mužů se za své problémy stydí a ani se je nesnaží někde ohlásit, protože mají pocit, že by jim stejně nikdo neuvěřil. Velkým problémem u mužských obětí domácího násilí je skutečnost, že týraní muži často sami sebe jako oběť nevidí a problém si vůbec neuvědomují. Ve společnosti panují v současné době předsudky, že násilníkem může být pouze muž a obětí je vždy jen žena. Jenže tak tomu není a za

zavřenými dveřmi, v prostředí domova, může být muž soustavně deptán a ponižován, ačkoli se svému okolí jeví jako úspěšný a bezproblémový.

Vzhledem k tomu, že ve většině případů bývá obětí domácího násilí žena, může paradoxně ztěžovat pomoc mužům, kteří se stali obětí domácího násilí, protože stojí na okraji zájmu, v jakési sociální izolaci.

3.3 Děti jako oběti domácího násilí

Dítě, které je přítomno násilí mezi rodiči, rozhodně není žádným nezáujatým pozorovatelem, jehož se násilí mezi rodiči netýká, pokud samo není fyzicky napadeno. Podle Světové zdravotnické organizace lze takové dítě považovat za týrané. Je nepochybné, že život v rodině, kde se násilí stalo normou, negativně poznamená jeho psychosociální vývoj. Je tedy na místě mluvit o dětech jako obětech domácího násilí, nikoliv jen jako o pouhých svědcích.⁸

U dětí, které jsou oběťmi či svědky domácího násilí, mohou začít vznikat vývojové poruchy, šokové reakce a snahy o únik z této situace. Tyto důsledky mohou vést až k sebevražedným myšlenkám či dokonce k pokusům o sebevraždu. Pro dítě je velmi složité se v dané věci zorientovat a pochopit jí. Situaci nerozumí, cítí bezradnost a opuštěnost. Stejně jako dospělý má snahu převzít zodpovědnost na sebe a snaží se hledat řešení.

Dítě u rodičů hledá jistotu a bezpečí. Pokud je dítě obětí domácího násilí, tuto jistotu a bezpečí ztrácí. Dítě je zmatené ve svých pocitech vůči rodiči agresorovi, kterého má rádo a zároveň se ho bojí.

Zkušenost s násilím může ovlivnit negativně rozvoj dětského mozku a jeho funkcí. Děti mohou mít potíže s koncentrací, učením, cítěním empatie a rozvíjením normálních vztahů s vrstevníky. Mají problémy naučit se důvěřovat, mít někoho rád. Aby neriskovaly další citové ztráty, raději se emočně oddělují od svého okolí.

⁸ Bednářová, Z., Macková, K., Wünschová, P., Bláhová, K., *Domácí násilí Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha: Acorus, 2009, ISBN 978-80-254-5422-0, str. 35

To, jak děti reagují na násilí, záleží na mnoha okolnostech. Kromě věku i na blízkosti a intenzitě násilí a jeho frekvenci. Některé se dokážou s traumatickou událostí vcelku brzy vypořádat, jiné jsou postiženy na celý život. Záleží na dětském temperamentu, způsobu reagování na svět, na tom, zda samotné dítě bylo objektem násilí či zneužívání. Některé je více depresivní, znepokojené, má strach, stáhne se do sebe nebo je sebedestruktivní, jiné začne být agresivní k rodičům a ostatním dětem. Agresi přejalo jako jediný správný model komunikace.

U chlapců se objevují spíše problémy, které se kategorizují jako vnější – nepřátelství a agrese. U dívek obvykle jde o problémy vnitřní – deprese a somatické potíže. Děti mohou být neklidnější, plačtivější, úzkostnější, trpí malou sebeúctou, depresemi, jsou zlostné, mají potíže se sebekontrolou, somatizují (jdou z nemoci do nemoci), objevují se u nich poruchy příjmu potravy (například anorexie), pokusy o sebevraždu, sebepoškozování, v případě starších dětí dochází k užívání drog a alkoholu, útěkům z domova. Trpí symptomy posttraumatické stresové poruchy, pomočováním nebo nočními můrami a jsou častěji než jejich vrstevníci zasaženy alergiemi, astmatem, zažívacími potížemi, bolestmi hlavy a chřipkami. Řada z nich trpí stresem vyvolanými indispozicemi (bolestmi hlavy, břicha či žaludku, teplotami...), obzvláště žijí-li stále v jedné domácnosti s násilníkem, nebo jsou nuceny soudem ke styku s otcem, který se dopouštěl na jejich matce nebo na nich násilí. Děti si opakovaně vybavují útok, celý zážitek se jim ve flashbacích vrací. Prožívají opakovaně stavy úzkosti. Jejich problémy se mohou vrátit po letech při volbě partnera či výchově vlastních dětí. Existuje velké riziko, že tyto děti budou později samy agresory, nebo oběťmi.⁹

3.4 Senioři jako oběti domácího násilí

Starý člověk se obtížně adaptuje na změny v rodině. Zatěžuje je odchod blízkého člověka z rodiny, úmrtí v rodině a jiné zátěžové situace týkající se rodiny a chodu domácnosti. Vše samozřejmě záleží na vztazích v rodině. Právě neshody v rodině

⁹ *Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky* [online]. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <<http://www.vzp.cz/poskytovatele/infoservis-a-akcent/infoservis/infoservis-19-2011/vliv-domaciho-nasili-na-zdravi-zen-a-jejich-deti>>

mohou být počátkem domácího násilí. Závažná situace nastává tehdy, když rodina přestane plnit svou podpůrnou funkci vůči seniorovi. V horším případě je to situace, kdy senior přestane být soběstačný nebo se stane zcela závislý na druhých. Rodina ho začne vnímat jako přítěž. Je mu přisouzena role starce, který obtěžuje ostatní. Agresor se v této chvíli snaží ovládnout svou oběť a jedná z pozice moci. Tato situace však může nastat i v institucionálních zařízeních. Senioři se zdráhají násilí nahlásit. Převládá u nich strach z potrestání, studu, pocitu bezradnosti či izolace. Ale roli hraje zdánlivě neuvěřitelný fakt, že u oběti převažuje obava ze ztráty byt' agresivně se chovající, ale blízké osoby, ke které má oběť i přes páchané násilí zcela jistě citový vztah a o jejíž přízeň nechce přijít.¹⁰

Násilí začíná znevažováním, ztrátou respektu, okřikováním, ponižováním, omezováním, příkazováním a pokračuje nevědomým zanedbáváním, ekonomickým zneužíváním (zneužívání majetku a finančních prostředků seniora, upírání práva přístupu k vlastním financím, vynucování změny závěti). To posléze může vést až k otevřenému násilí. Násilí na seniorech zahrnuje ztrátu nezávislosti, domova, celoživotních úspor, důstojnosti a bezpečí, zdraví i života. Násilí je ale i zanedbávání péče třetí osobou (neposkytování stravy, čistého oblečení, upírání zdravotní péče a hygieny).¹¹

3.5 Psychologické důsledky domácího násilí

Domácí násilí má vždy bezesporu velký vliv i na psychiku člověka, který je obětí domácího násilí. Tento vliv se projevuje celou řadou emočních poruch a poruch chování, do kterých především patří deprese, úzkosti, posttraumatické stresové poruchy, alkoholismus, užívání omamných a psychotropních látek, sebevražedné myšlenky atd. V případě týrané ženy mohou psychické důsledky nabýt podoby syndromu týrané ženy, v případě týraného dítěte mohou nabýt syndromu týraného dítěte.

¹⁰ Kolektiv autorů, *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*, Praha, Triton, 2006, ISNB 80-7254-914-6, str. 85

¹¹ ROSA [online]. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: < <http://www.rosa-os.cz/nasili-na-seniorech/nasili-na-seniorech/> >

3.5.1 Posttraumatická stresová porucha

Je reakcí na traumatickou událost. Jedná se o úzkostnou poruchu, která se typicky rozvíjí po emočně těžké, stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatickou pro většinu lidí¹². Posttraumatická stresová porucha se vyznačuje celou řadou různorodých symptomů, které se rozvíjejí během šesti měsíců od prožité stresové situace.

Příznaky posttraumatické stresové poruchy:

- vracející se vzpomínky na prožité trauma; tyto vzpomínky jsou neodbytné, často velmi dramatické
- vyhýbání se všemu, co trauma připomíná
- děsivé sny, často opět se vzpomínkami na daný děj; může následovat obava z usnutí a nespavost
- izolování se – člověk nechce vycházet ven, odmítá se setkávat s jinými lidmi
- obecný nezájem, podrážděnost, vymizení radosti

Příznaky dětské posttraumatické stresové poruchy:

- intenzivní strach, bezmoc a zděšení
- zmatené a agitované chování, pobíhání
- regrese čili návrat k ranějším vývojovým stádiím: přilnavost, noční pomočování, cucání palce
- problémy s koncentrací, spánkem či pamětí mohou mít podobu noční můr, vracejících se vzpomínek, návalů paniky či nutkavých myšlenek
- z emocionálních problémů se může objevovat citová plochost, úzkostnost či depresivnost, která jim brání v běžných aktivitách, jako je učení, hraní či interakce se sourozenci a rodiči.¹³

¹² Praško, J., Höschl, C., Libiger, J., Švestka, J., *Psychiatrie*, Praha: Tigris, 2002, 1. vyd., ISBN 80-900130-1-5 str. 503

¹³ Posttraumatická stresová porucha [online]. [cit. 2014-1-4]. Dostupné z: <<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/ptsd.htm>>

Léčba posttraumatické stresové poruchy

Na léčbu těchto poruch se používají zvláštní kognitivně-behaviorální techniky, které mají účinnost okolo 60 - 80 %. Například expoziční techniky, kdy jsou pacienti opakovaně žádáni, aby do detailu popisovali své traumatické zážitky až do doby, kdy vyhasne jejich obranné vzrušení, které se jinak do nekonečna vrací. Jiná technika - očkování proti stresu - učí klienty dovednosti na zvládnání úzkosti pomocí kontroly dechu, svalového uvolnění a řízené samomluvy. Kognitivní terapie se pokouší identifikovat škodlivé obranné reakce, které jsou spojené s traumatem, například pocity viny, nedůvěra ostatním či trvale špatná nálada. Velmi zvláštní metoda, která se testovala v Americe v souvislosti s útokem, spočívala v řízeném představování si zažitých scén za současného pohybu očí dopředu a dozadu. I tato metoda vedla k měřitelnému zlepšení, i když není tak kvalitní a účinná jako zmíněné kognitivně-behaviorální techniky. Kromě těchto pochopitelně existuje celá plejáda dalších metod, které mají větší či menší účinnost, například je zajímavé, že léčba hypnózou v těchto případech pomáhá jen málo. I když se obecně nedoporučuje, aby se o takovou léčbu pokoušeli neškolení laici, přesto si všimněme, že všechny metody vycházejí z toho, že člověk rozhodně nemá o traumatických událostech mlčet a nemá si zakazovat si na ně myslet. Spíše jde o to je aktivně překonat.¹⁴

3.5.2 Syndrom týrané ženy

Je závažným důsledkem domácího násilí, který je možný vymezit jako soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které vedou ke snížené schopnosti ženy efektivně reagovat na prožívané násilí. Syndrom týrané ženy se skládá z mnoha různých projevů. Některé projevy mohou být zvýrazněny, některé jsou naopak na ústupu v pozadí.

¹⁴ Posttraumatická stresová porucha [online]. [cit. 2014-1-8]. Dostupné z: <<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/ptsd.htm>>

Oběť domácího násilí prochází určitým vývojem, který se skládá ze čtyř fází:

Popření – Oběť odmítá sobě i svému okolí přiznat, že ve vztahu existuje násilí. Může pojmenovávat jednotlivé násilné incidenty jako náhody. Omlouvá násilné chování partnera, přičemž věří, že se útoky proti ní nebudou opakovat.

Vina – Oběti už dochází, že ve vztahu jsou nějaké problémy, avšak odpovědnost za tyto problémy přisuzuje sobě. Domnívá se, že si útoky zasloužila, jelikož nesplnila očekávání svého partnera.

Získání náhledu – Oběť již nepřebírá odpovědnost za násilí, k němuž v partnerském vztahu dochází a zároveň si začíná uvědomovat, že tyto útoky si nezaslouží. Ale pořád má zájem partnerský vztah udržet, domnívá se, že jsou schopni s násilníkem situaci vyřešit.

Odpovědnost – Není-li partner ochoten či schopen násilí zastavit, oběť se rozhoduje, že násilný vztah ukončí a začne nový život bez násilí.¹⁵

3.5.3 Syndrom týraného dítěte

Je možno vymezit jako soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především. Jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči. Jejich nejvyhraněnější podobou je úplné zahubení dítěte. Za týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte považujeme jakékoliv nenáhodné, preventabilní, vědomé (případně i nevědomé) jednání rodiče, vychovatele anebo jiné osoby vůči dítěti, jež je v dané společnosti nepřijatelné nebo odmítavé a jež poškozují tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, případně způsobuje jeho smrt.¹⁶

¹⁵ Marvánová-Vágnerová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. Partnerské násilí 1. Vydání. Praha: Linde, 2008 ISBN 978-80-86131-76-4 str. 41

¹⁶ Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně [online]. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <<http://www.cls.cz/dokumenty2/os/r071.rtf>>

4 Právní aspekty domácího násilí

V České republice se domácí násilí do povědomí právní legislativy dostalo o mnoho let později, než ve vyspělých západních zemích. Bylo zapotřebí vytvořit speciální právní úpravy, týkající se problematiky domácího násilí, jelikož stávající právní úprava dostatečně nereagovala na daný problém.

Po roce 1989 se začalo více hovořit o problému domácího násilí jako celku a to za přispění nevládních organizací, které se snažily přesvědčit nejen veřejnost, ale i zákonodárce. V prosinci roku 1999 Valné shromáždění Organizace spojených národů oficiálně vyhlásilo 25. listopad za Mezinárodní den proti násilí na ženách (International Day of the Elimination of Violence against Women). V roce 2003 vyhlásilo deset českých nevládních organizací za podpory Nadace Open Society Fund Praha kampaň proti domácímu násilí na ženách. Cílem bylo zvýšit informovanost o domácím násilí a posílit povědomí o tom, že je nepřijatelné¹⁷.

Základní prvky prevence problematiky domácího násilí a její ochrany před ní vychází především z Ústavy České republiky – č. 1/1993 Sb. a Listiny základních práv a svobod č. 2/1993 Sb. Na tyto právní normy dále navazuje řada dalších. Z těch nejvýznamnějších se jedná o trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., zákon o přestupcích – zákon č. 200/1990 Sb., zákon o Policii České republiky – zákon č. 273/2008 Sb. nebo Občanský soudní řád – zákon č. 99/1963 Sb.

V čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky je zakotveno, že „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“ Dalším důležitým ustanovením Ústavy České republiky je čl. 4, podle něhož jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Státu tak vyplývá povinnost ochrany základních práv a svobod. Poněvadž při domácím násilí dochází k jejich porušování, je tak povinností státu proti takovému porušování zasáhnout. Skutečnost, že se tak děje v rodinném kruhu, není v tomto případě směrodatná.

V čl. 1 Listiny základních práv a svobod je deklarováno, že „Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné,

¹⁷ Polách, M., *Ženy jako oběti domácího násilí*, Bakalářská práce, Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, 2009, s. 40, 41

nepromlčitelné a nezrušitelné.“ Základní práva a svobody jsou zaručena všem lidem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku rodu nebo jiného postavení (čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Podle čl. 5 Listiny základních práv a svobod je každý způsobilý mít práva. Ustanovení čl. 6 odst. 1 věta první Listiny základních práv a svobod zaručuje všem právo na život. Listina základních práv a svobod chrání rovněž nedotknutelnost osoby a jejího soukromí (čl. 7 odst. 1 věta první) a dále zaručuje osobní svobodu (čl. 8 odst. 1). V čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je uvedeno právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména kohokoliv¹⁸.

V březnu roku 2006 přijala Česká republika právní úpravu na ochranu před domácím násilím, konkrétně zákon číslo 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007. Česká republika se tím připojila k dalším evropským zemím, které aktivně bojují proti domácímu násilí. Byl jednoznačně vyjádřen postoj státu k boji a netoleranci k domácímu násilí a pomoci ohroženým osobám včas řešit jejich situaci.

Zákon o domácím násilí vytvořil základní právní rámec pro řešení domácího násilí, a to zamezením nebezpečných útoků proti životu a zdraví za využití policejního vykázání. Dále upravil podmínky pro poskytování bezprostřední psychologické a sociálně-právní pomoci osobám, které jsou ohroženy domácím násilím, v intervenčních centrech a interdisciplinární spolupráci mezi státními, komunálními a nestátními organizacemi, které se podílejí na prevenci domácího násilí a pomoci obětem a jejich nezletilým dětem.

4.1 Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky - Institut vykázání

Dne 1. ledna 2009 nabyl účinnosti zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Došlo ke dvěma významným posunům a několika dílčím zpřesněním. Domácímu násilí se věnuje Hlava VII Vykázání v ustanoveních § 44 až § 47.

¹⁸ Volková, V., *Sociálně psychologické a právní aspekty domácího násilí*, Diplomová práce, Univerzita Tomáš Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009, s. 39, 40

V ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky policista oprávněn vykázat násilnou osobu z bytu nebo domu společně obývaného s osobou oběti a to především na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky a lze důvodně předpokládat, že se násilná osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti. Vykázání se týká jak společného obydlí, tak i jejího bezprostředního okolí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti. V souladu s ustanovením § 44 odst. 2 zákona o Policii České republiky je doba vykázání 10 dní a to ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze nijak zkrátit. Naopak tato doba lze prodloužit a to na základě podání návrhu a vydání předběžného opatření dle ustanovení § 76b občanského soudního řádu. Vykázání oznamuje policista ústně jak vykázané, tak i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim oproti podpisu předá. Součástí potvrzení je i vymezený prostor, na který se vykázání vztahuje.

V ustanovení § 45 odst. 1 zákona o Policii České republiky jsou uvedeny povinnosti vykázané osoby:

- neprodleně opustit vymezený prostor, který je uveden v potvrzení o vykázání
- zdržet se vstupu do uvedené prostoru
- zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou
- policistovi na jeho výzvu vydat veškeré klíče od společného obydlí

V ustanovení § 45 odst. 2 zákona o Policii České republiky jsou uvedena práva vykázané osoby:

- ze společného obydlí má právo si s sebou vzít věci sloužící k její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady
- vzít si s sebou nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo lze uplatnit pouze jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto právo předem informuje osobu ohroženou
- ověřit si provedení vykázání zejména na lince 158
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie

Policista poskytne vykázané osobě informace týkající se možnosti jejího dalšího ubytování.

Podle ustanovení § 46 zákona o Policii České republiky je policista povinen poučit ohroženou osobu a to zejména o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu¹⁹, o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb pomoci obětem násilí a upozorní jí o následcích vyplývajících z uvedených vědomě nepravdivých údajů, týkajících se vykázaní násilné osoby.

Podle ustanovení § 47 zákona o Policii České republiky je policista, mimo jiné, povinen ve lhůtě 3 dnů od vykázaní provést kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázaní.

4.2 Zákon č. 99/1963. občanský soudní řád, § 76b - předběžné opatření

Oběť domácího násilí také může využít ustanovení § 76b občanského soudního řádu. Na základě § 76b občanského soudního řádu mohou civilní soudy na návrh uložit předběžným opatřením účastníkovi, proti kterému návrh směřuje, aby opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval, aby se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem, je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele. Předběžné opatření trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti a předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření vykázaní podle zákona o Policii České republiky, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta pro vykázaní. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázaní se doba vykázaní prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření však není podmíněno předchozím vykázaním. Bylo-li před uplynutím doby trvání předběžného opatření zahájeno řízení ve věci samé, lze předběžné opatření na návrh prodloužit, a to opakovaně až do uplynutí jednoho roku od prvního nařízení předběžného opatření.

¹⁹ § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb.

Za podání návrhu se neplatí soudní poplatek a podává se k okresnímu soudu, v jehož obvodu je nebo byl dům, byt, místnost nebo jiný společně obývaný prostor. Soud je povinen o návrhu na předběžné opatření rozhodnout bezodkladně, nejpozději však do 48 hodin od jeho podání.²⁰

4.3 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006

Tímto závazným pokynem se stanoví postup příslušníka Policie České republiky v případech domácího násilí.

Úkolem Policie České republiky je nejen vyšetřování trestných činů a přestupků, ale i ochrana ohrožené osoby. Prioritou policisty v případech domácího násilí musí být především a přednostně zaměřena na pomoc a ochranu ohrožené osoby a zastavení dalších útoků a násilí. Pokud ve společné domácnosti bydlí nezletilá osoba, policista je povinen zabývat se otázkou, zda jednání násilné osoby nedošlo ke spáchání trestného činu týrání svěřené osoby, případně jiného trestného činu. Rozhodnutí o vykazání násilné osoby je netrestním opatřením, které má preventivní charakter na nebezpečné chování agresora z hlediska rizika hrozby budoucích útoků, a které nenahrazuje sankci za chování násilné osoby. Vykázání je přípustné pouze tehdy, je-li to nezbytné k ochraně života, zdraví, práv a svobod ohrožené osoby, a je přípustné proti její vůli. Při vykazování je upřednostňováno právo na ochranu života a zdraví před právem vlastnickým a právem na nedotknutelnost obydlí. Policista je povinen jednat s násilnou i ohroženou osobou tak, aby v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma a byla zachována přiměřenost zásahu.

Postup policisty na místě incidentu se znaky domácího násilí

Policista je vždy povinen přijmout oznámení o incidentu, které má znaky domácího násilí a zajistit provedení všech nezbytných úkonů. Policista, který přijme oznámení, je povinen získat maximum informací týkající se incidentu, především o aktuálním stavu, situaci na místě a o násilné i ohrožené osobě. Je-li oznamovatelem incidentu přímo ohrožená osoba nebo jiný uživatel obydlí, požádá policista tuto osobu o souhlas se vstupem do obydlí. Pokud ke vstupu do obydlí nebude dán souhlas nebo

²⁰ *Právní linka* [online]. [cit. 2013-11-14]. Dostupné z: <<http://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/domaci-nasili.html>>

nebude možné ho obdržet, policista posoudí možnost užití oprávnění podle právních předpisů (Policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti²¹). Policista zasáhne okamžitě v případě trvajících útoku, aby zamezil dalšímu bezprostřednímu napadání ze strany násilné osoby. V případě zranění osoby zajistí lékařskou pomoc. Pokud budou splněny podmínky k omezení osobní svobody násilné osoby, policista tak učiní. Před započatím komunikace s násilnou a ohroženou osobou tyto osoby od sebe oddělí, aby násilná osoba nemohla ovlivňovat výpověď ohrožené osoby. Policista zjistí, zda v domácnosti žijí nezletilé osoby, kde se nacházejí a zda jsou v pořádku. Vždy je důležité, aby nezletilé osoby byly odděleny od násilné osoby. Policista požádá zúčastněné osoby o podání vysvětlení. Účelem komunikace je rozpoznat, zda se jedná o domácí násilí, a zjistit další skutečnosti z hlediska jeho závažnosti či hrozících rizik.

Na základě shromážděných informací policista posoudí, zda jsou v daném případě naplněny všechny znaky domácího násilí. V případě, že jsou naplněny znaky domácího násilí, policista přijme adekvátní opatření. Adekvátními opatřeními se rozumí vykázaní; zajištění násilné osoby²² na dobu nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody; umístění násilné osoby, která je pod vlivem alkoholu nebo návykové látky, do záchytné stanice²³; zadržení násilné osoby, která je podezřelá ze spáchání trestného činu²⁴; zajištění převozu ohrožené osoby do bezpečí (azylové domy, přátelé, příbuzní apod.). Jsou-li naplněny podmínky pro vydání rozhodnutí o vykázaní, policista rozhodnutí vydá bez ohledu na to, že byla přijata výše uvedená adekvátní opatření.

²¹ § 40 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

²² § 26 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

²³ § 17 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

²⁴ § 76 zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád

4.4 Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Trestný čin s názvem "domácí násilí" sice neexistuje, ale v novém trestním zákoníku – zákon č. 40/2009 Sb., účinným k 1. lednu 2010 došlo k drobné úpravě týkající se domácího násilí a to zavedením trestného činu Týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 trestního zákoníku, který se na případy domácího násilí vztahuje. Podle tohoto ustanovení, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta. Pokud pachatel spáchá uvedený čin zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, způsobí takovým činem těžkou újmu na zdraví, páchá tento čin nejméně na dvou osobách nebo páchá-li tento čin po delší dobu, hrozí mu trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. V případě, že pachatel tímto činem způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, hrozí mu trest odnětí svobody na pět až dvanáct let.²⁵

V souvislosti s domácím násilím může docházet i k dalším trestným činům jako např.: týrání svěřené osoby (§ 198), ublížení na zdraví (§ 146), těžké ublížení na zdraví (§ 145), vydírání (§ 175), znásilnění (§ 185), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352), vražda (§ 140), omezování osobní svobody (§ 171), zbavení osobní svobody (§ 170), porušování domovní svobody (§ 178), porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182), neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru (§ 208 odst. 2), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 odst. 2), únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou (§ 200) a další, nebezpečné pronásledování (§ 354) - tzv. stalking, který bývá často pokračováním domácího násilí po odchodu oběti od násilníka.²⁶

4.5 Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích

Pokud jednání agresora nedosáhne takové intenzity, kterým by mohl být spáchán trestný čin, nebo je-li stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost nepatrný, může se agresor dopustit přestupkového jednání, které je výslovně uvedeno v zákoně o přestupcích.

²⁵ § 199 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

²⁶ zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Přestupků, kterých se agresori dopouštějí, bývají nejčastěji přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 zákona o přestupcích a přestupku proti veřejnému pořádku dle § 47 zákona o přestupcích.

Tyto přestupky, spáchané v rámci domácího násilí, tedy mezi osobami blízkými, se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka dle § 68 odst. 1 zákona o přestupcích. Tento návrh musí být učiněn nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se dotyčná osoba o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení dozvěděla. V mnoha případech však k podání návrhu ze strany poškozené nedojde, jelikož je atakována ze strany agresora, aby tak neučinila. Z toho vyplývá, že nedojde ani k projednání samotného přestupkového jednání agresora, který tedy nemusí čelit žádnému negativnímu důsledku svého jednání.

5 Pomoc obětem domácího násilí

Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

Dne 13. 4. 2011 vláda schválila Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014. Na zpracování tohoto materiálu se podílely členky a členové Výboru pro prevenci domácího násilí a další expertky a experti. Spolupředkladatelkou byla zmocněnkyně vlády pro lidská práva Monika Šimůnková.

Národní akční plán prevence domácího násilí vznikl na základě podnětu Výboru pro prevenci domácího násilí a doporučení Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Tento materiál reaguje na aktuální situaci v České republice, kdy se domácí násilí stalo závažným a značně rozšířeným společenským problémem.

Plán navrhuje hlavní cíle a příslušná opatření jak v oblasti prevence, tak i v oblasti represe. Na jeho přípravě se podílela celá řada odborníků nejen ze státní správy, ale i justice, akademické sféry a neziskových organizací. Materiál obsahuje tyto oblasti: Podpora osob ohrožených domácím násilím, Děti ohrožené domácím násilím, Práce s násilnými osobami, Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce, Společnost a domácí násilí, Analýzy a studie, Legislativa.

Bílý kruhu bezpečí uvedl několik rad pro osoby, které jsou přímo ohroženy domácím násilím, popřípadě pokud je situace natolik vyhrocena, že jim vzniklo reálné nebezpečí. Ohrožené osoby by se měli držet těchto kroků:

- Uschovejte si u osoby, které věříte náhradní klíče, oblečení, důležité dokumenty, lékařské předpisy a určitý peněžní obnos.
- Uschovejte si všechny důkazy o fyzickém násilí (roztrhané oblečení, fotografie modřin a zranění atd.).
- Naplánujte si nejbezpečnější dobu k případnému útěku.
- Pamatujte si, kam se můžete obrátit se žádostí o pomoc. Řekněte někomu, co se u vás děje. Noste s sebou telefonní čísla svých přátel, příbuzných a azylových domů.
- Nepopírejte násilí před dětmi, řekněte jim pravdu a určete jim bezpečné místo v bytě – pokoj, který lze zamknout, sousední dům, kam se mohou v případě

hrožení ukryt. Poučte je, že jejich úkolem je zůstat v bezpečí, a nikoliv vás ochraňovat.

- Domluvte si signál se sousedy (např. světlo venku je rozsvícené = zavolejte policii).
- Nestyďte se vyhledat pomoc příbuzných a odborníků.

Když jde o život:

- Pokud jste v nebezpečí a potřebujete pomoc, zavolejte policii.
- Pokud jste napaden(a) během volání na policii, nechte telefon vyvěšený, mluvejte a křičte.
- Když přijede policie, jděte s ní do jiného pokoje, abyste mohl(a) mluvit bez přerušování.
- Pokud jste zraněn(a), jděte na pohotovost nebo k lékaři a oznamte, co se vám stalo. Požádejte je, aby vaši návštěvu zadokumentovali, případně vám napsali zprávu.
- Po útoku ihned neuklízejte a důkazy (rozbité sklo, roztrhané oblečení, chomáče vlasů atd.) uložte do igelitového sáčku a předejte je policii.
- Škody vyfotografujte, snímky dejte vyvolat i s datem, je-li to možné.
- Zjistěte jména a čísla zasahujících policistů.
- Vyhledejte pomoc odborníků.²⁷

5.1 Intervenční centra

Úkoly intervenčních center

Od 1. ledna 2007 působí ve všech krajích České republiky pracoviště poskytující krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím - Intervenční centra.

Úkoly intervenčních center je poskytnutí přechodné odborné pomoci a nehmotné podpory v konkrétních případech domácího násilí. Zároveň koordinují interdisciplinární

²⁷ *Bezpečnostní plán* [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: < <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/bezpecnostni-plan/> >

spolupráci mezi dalšími navazujícími službami na úrovni kraje. V případě vykázaní násilné osoby z obydlí spolupracují intervenční centra s Policií České republiky.

Intervenční centra jsou určena osobám, které jsou domácím násilím ohroženy, a násilná osoba byla vykázána ze společného obydlí. Dále jsou určena osobám, které jsou domácím násilím ohroženy, svou situaci chtějí řešit a hledají pomoc, radu a informace.

V případě rozhodnutí Policie ČR o vykázaní násilné osoby ze společného obydlí je nejpozději do 24 hodin doručen Úřední záznam o vykázaní místně příslušnému Intervenčnímu centru. Pracovníci Intervenčního centra na základě tohoto rozhodnutí nejpozději do 48 hodin kontaktují ohroženou osobu a nabídnou jí své služby. Osoba ohrožená se sama rozhoduje, zda nabídku pomoci ze strany Intervenčního centra přijme či nikoli. V případě, že se osoba ohrožená na základě vlastní potřeby rozhodne řešit svůj problém s domácím násilím, může se obrátit telefonicky, písemně či osobně na Intervenční centrum ve svém kraji.²⁸

Intervenční centra svým klientům poskytují sociálně terapeutickou činnost a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Osobám ohroženým je také zprostředkována následná pomoc. Zejména se jedná o pomoc sociální, psychologické, právní povahy. Případně zprostředkování ubytování v azylových domech.

Krizová intervence

Krizová intervence je odborná metoda práce s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou, ohrožující. Krizová intervence pomáhá zpřehlednit a strukturovat klientovo prožívání a zastavit ohrožující či jiné kontraproduktivní tendence v jeho chování. Krizová intervence se zaměřuje jen na ty prvky klientovy minulosti či budoucnosti, které bezprostředně souvisejí s jeho krizovou situací. Krizový pracovník klienta podporuje v jeho kompetenci řešit problém tak, aby dokázal aktivně a konstruktivně zapojit své vlastní síly a schopnosti a využít potenciálu přirozených

²⁸ *Intervenční centra* [online]. [cit. 2013-10-09]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/>>

vztahů. Krizová intervence se odehrává v rovině řešení klientova problému a překonávání konkrétních překážek.²⁹

Platí základní pravidlo, že nikdo nemá právo napadat druhého a to nejen fyzicky. Všechny spory se dají řešit bez násilí. V partnerských vztazích jsou rozepře běžné. V poradenství jde především o posilování tolerance klientů k sobě navzájem a definovat, co je vlastně problém. Pokud dochází k opakovanému násilí a následným omlouvám, na oběti to postupně zanechává trvalé následky, které se postupně projevují minimálně ve ztrátě sebevědomí a sebepodceňování. Oběť začne žít v trvalém strachu a napětí i v období, které je relativně klidné.

Možnosti pomoci – strategie pracovníka

- Vyslechnout s porozuměním bez jakéhokoliv hodnocení či náznaku obviňování.

- Postupovat pomalu, i když situace „hoří“.

- Nesnažit se donutit klienta k rozhodnutí – musí se sám rozhodnout, zda chce násilí dál snášet. Je však dobré zdůraznit hledisko zdraví a života nejen klienta, ale i dětí. Vždy je třeba důsledně dodržovat princip autonomie klienta a jejich důsledky pro klienta. Sám však žádné řešení neupřednostňuje. Konečné rozhodnutí musí být vždy na klientovi a povinností pracovníka je jej respektovat, byť s ním vnitřně nesouhlasí.

- Pomoci klientovi vyznat se v situaci a hledat společně vhodné řešení a perspektivy.

- Dát malé úkoly, povzbudit, podpořit aktivitu klienta.

- Pokud došlo k fyzickému napadení, doporučit ošetření u lékaře (doba léčby je totiž základním kritériem pro posuzování toho, zda je určitý skutek trestným činem, či zda se jedná pouze o přestupek). Můžete klientovi též poradit, jak nahlásit napadení policii.

- Dlouhodobějším úkolem pracovníka pak může být podpora klienta až k obnovení jeho sebevědomí. To je však spíše úkol pro psychoterapeuta.³⁰

²⁹ Vodáčková, D., *Krizová intervence*, Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-696-9, str.60

5.2 Instituce zabývající se domácím násilím

Na území České republiky je v dnešní době mnoho institucí, které se zabývají pomocí obětem domácího násilí. Jedná se o instituce zřízené jak státem, tak jsou to nestátní neziskové instituce, které se na pomoc obětem domácího násilí orientují. Některé tyto organizace se zabývají telefonními radami, na které je možné obrátit se až 24 hodin denně, jiné fungují jako poradny, kam se může oběť dostavit osobně. Taktéž jsou organizace, které umožňují dočasné ubytování pro oběť.

Ať už se oběť obrátí na jakoukoliv organizaci, která se touto problematikou zabývá, všude by měla nalézt pomocnou ruku od odborníků, kteří jí s ochotou pomohou. Pracovníci podají oběti odborné rady, jaké může učinit kroky k řešení dané situace a vždy záleží na oběti, zda tyto kroky učiní nebo ne. Pracovníci pomáhajících institucí nemohou své klientky do ničeho tlačit, nutit jim své subjektivní postoje, ale spíše oběti vysvětlí její reálné možnosti. Ať už se klientka rozhodne jakkoli, poradce by ji měl podporovat.

Jedná se například o tyto instituce:

- **Intervenční centra** – od 1. ledna 2007 působí ve všech krajích České republiky pracoviště poskytující krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Přesné adresy těchto center je možné nalézt na internetových stránkách www.domaci-nasilí.cz.

- **DONA linka** – pomoc obětem domácího násilí - nepřetržitá telefonická pomoc č. 251 511 313 nebo www.donalinka.cz

- **Bílý kruh bezpečí** – pomoc obětem trestných činů - nepřetržitá telefonická pomoc č. 257 317 110 nebo www.bkb.cz

- **Centrum krizové intervence** – nepřetržitá telefonická pomoc č. 284 016 666 nebo www.plbohnice.cz

- **Acorus** – pomoc obětem domácího násilí a jejich dětem nepřetržitá telefonická pomoc č. 283 892 772 nebo www.acorus.cz

³⁰ Vodáčková, D., *Krizová intervence*, Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-696-9, str. 477

- **Linka bezpečí** – nepřetržitá telefonní pomoc č. 800 116 111 nebo www.linkabezpeci.cz

- **Linka důvěry RIAPS** - nepřetržitá telefonní pomoc č. 222 580 697

- **ROSA** – centrum pro týrané a osamělé ženy - telefonní kontakt č. 241 432 466, 602 246 10 nebo www.rosa-os.cz

Azylové domy - telefonní kontakt č. 596 630 186 nebo www.azylovedomy.cz

Státní instituce:

Policie České republiky

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Ministerstvo spravedlnosti ČR, Soudy, Státní zastupitelství, Probační a mediační služba

5.3 Náhrada škody a peněžitá pomoc

Dne 1. 8. 2013 se stal účinný zákon č. 45/2013, o obětech trestných činů. Na základě tohoto zákona mají čtyři skupiny obětí právo žádat o peněžitou pomoc.

Jedná se o tyto čtyři skupiny obětí:

- Oběť, které bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví – jedná se o takový zdravotní stav, který oběti znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života a který vyžaduje lékařské ošetření.

- Oběť, které byla v důsledku trestného činu způsobena těžká újma na zdraví, kterou se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je považováno za těžkou újmu na zdraví zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo porucha zdraví trvající nejméně po dobu 6 týdnů.

- Osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.
- Oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a dítě, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby.

Oběti mohou dostat finanční pomoc v souvislosti s ušlým výdělkem a s náklady, které jim vznikly v souvislosti s léčením – jedná se například o léky, zdravotní pomůcky, náklady na dopravu v souvislosti s léčením a rehabilitací, přibrání cizí osoby pro pomoc v domácnosti nebo při ošetřování. Finanční pomoc spočívá v jednorázovém poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršení sociální situace způsobené obětí případně pozůstalým. Tato peněžítá pomoc se nevztahuje na odškodnění bolesti ani odškodnění hodnoty odcizených věcí nebo peněz.

Výše finanční pomoci:

- U ublížení na zdraví buď paušální částkou 10 000 Kč, nebo ve výši odpovídající skutečnému nároku poškozeného, maximálně však do výše 200 000 Kč.
- U těžkého ublížení na zdraví buď paušální částkou 50 000 Kč, nebo ve výši odpovídající skutečnému nároku poškozeného, maximálně však do výše 200 000 Kč.
- V případě trestného činu, v jehož důsledku došlo ke smrti, ve výši paušálu 200 000 Kč (jde-li o sourozence, pak paušál činí 175 000 Kč). Je-li více pozůstalých, bude poskytnuta peněžítá pomoc celkově do maximální výše 600 000 Kč, která se rozdělí podle počtu pozůstalých.
- U trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a u trestného činu týrání svěřené osoby se hradí náklady psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné pomoci do výše max. 50 000 Kč.

Skutečný nárok je nutné doložit potvrzeními například o výdajích a nákladech spojenými s léčením, potvrzením o ušlé ztrátě na výdělku. Z této částky se odečítají finanční prostředky, které oběť obdržela z titulu náhrady škody, pokud se tak stalo v době podání žádosti.

Velmi důležitý je aspekt, že finanční pomoc je nevratná.

Podmínky poskytnutí peněžité pomoci

Peněžitou pomoc lze poskytnout jen tehdy, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně nahrazena (např. pachatelem, pojišťovnou apod.). Tato podmínka bude zkoumána zpravidla v době rozhodování o žádosti.

Jsou dané podmínky, které jsou zapotřebí splnit, aby mohla být peněžítá pomoc poskytnuta:

- trestný čin neprodleně oznámit na Policii České republiky
- udělit souhlas k trestnímu stíhání pachatele trestného činu v případě, pokud tento souhlas je podmínkou zahájení trestního stíhání
- v případě potřeby provést součinnost s orgány činnými v trestním řízení
- nebýt osobou spoluobviněnou
- písemně a ve stanovené lhůtě podat žádost na Odbor odškodňování Ministerstva spravedlnosti ČR.

Podání žádosti o poskytnutí peněžité pomoci

Žádost je zapotřebí podat ve lhůtě do 2 let ode dne, kdy se oběť dozví o následcích trestného činu, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu.

Žádost je možné formulovat volně. Musí však vždy obsahovat následující informace:

1. Jméno a příjmení poškozeného, jeho datum narození, bydliště, rodné číslo, kontaktní adresu, případně i telefonní spojení.
2. Označení útvaru Policie ČR nebo jiného orgánu činného v trestním řízení, který o trestném činu vede řízení + poslední rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení.
3. Údaje o škodě a o jejím rozsahu, včetně informace o tom, co už bylo uhrazeno, a o tom, co poškozený učinil k vymáhání škody.

4. Údaje o majetkových a výdělečných poměrech poškozeného.

5. Pokud o peněžitou pomoc žádá pozůstalý, musí též uvést, kolik dalších osob splňuje podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci.

Žádost je následně zapotřebí odeslat na Ministerstvo spravedlnosti České republiky, kde se jí budou dále zabývat.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 Cíle a zaměření praktické části

6.1 Stanovení cíle

Hlavní náplní praktické části bakalářské práce je dotazníkové šetření, které považuji jako nejvhodnější prostředek k zachycení povědomí veřejnosti k danému tématu. Další část praktické části je věnována kazuistice, v níž je popsán příběh ženy, která prožila několik let fyzického a psychického týrání ze strany manžela. V úvodu je čtenář seznámen s charakteristikou obou aktérů. Je popsáno jejich rodinné a sociální prostředí, ve kterém vyrůstali. V uvedené kazuistice můžeme pozorovat naplnění všech čtyř charakteristických znaků – k násilí dochází zpravidla v soukromí, je dlouhodobé, opakované a má stupňující tendenci.

Věcné zaměření výzkumu:

- **znalost pojmu domácí násilí**
- **vnímání příčin domácího násilí**
- **představy o pachatelích a obětech**
- **představy o způsobech reakce a možnostech pomoci**
- **znalost institucí a opatření na ochranu před domácím násilím**

Stanovený cíl: Zjistit informovanost a postoj veřejnosti k problematice domácího násilí

6.2 Stanovení hypotéz

V návaznosti na stanovený cíl byly stanoveny následující hypotézy, které budou prostřednictvím anonymního dotazníku buď potvrzeny (verifikovány) nebo vyvráceny (falzifikovány):

H1: Lze předpokládat, že většina respondentů označí domácí násilí za důsledek soukromého vztahu dvou partnerů a bude odmítavá k možnostem vnější intervence.

H2: Lze předpokládat, že většina respondentů bude schopna adekvátním způsobem vyjádřit oznamovací povinnost v případě výskytu týrání dítěte v rodině (domácího násilí vůči dítěti v rodině).

6.3 Charakteristika výzkumného vzorku

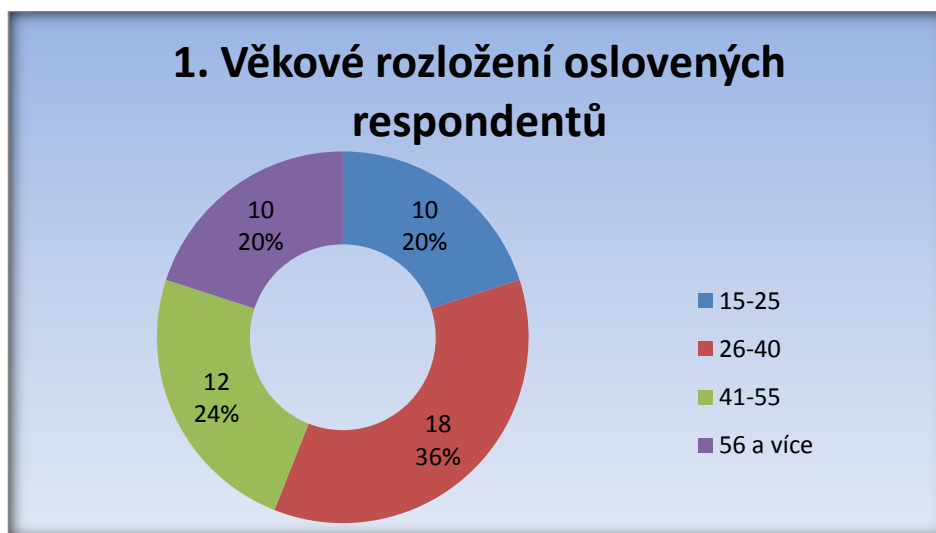
Cílová skupina: obyvatelé Jihočeského kraje starší 15 let

Metoda výběru: náhodný stratifikovaný výběr

V časovém rozmezí prosinec 2013 – leden 2014 bylo osloveno 54 respondentů. Jednalo se o náhodný stratifikovaný výběr tak, aby byly zastoupeny všechny věkové kategorie a obě pohlaví. Z rozdaných 54 dotazníků se mi vrátilo 50, všechny otázky v dotazníku byly zodpovězeny. Dotazník byl předán osobně nebo zaslán elektronickou poštou. Průzkumu se tedy zúčastnilo 21 mužů a 29 žen v různých věkových kategoriích. Dotazník obsahuje 9 uzavřených nebo polouzavřených otázek, z nichž první dvě jsou otázky identifikační.

6.4 Výsledky výzkumu

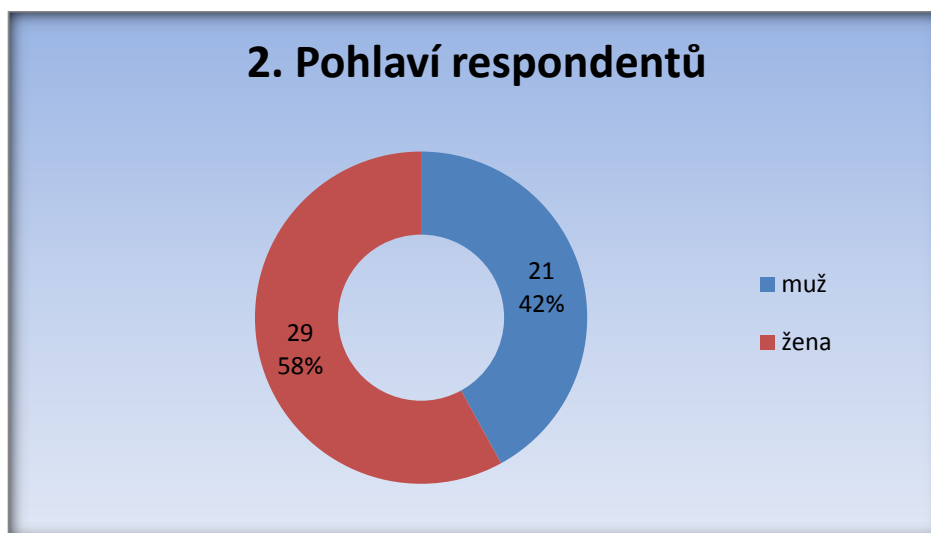
Graf č.1 Do jaké věkové skupiny patříte?



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Graf č. 1 znázorňuje věkové rozložení 50 oslovených respondentů, kteří se průzkumu zúčastnili. Nejvíce respondentů (18 osob) bylo ve věkovém rozmezí 26-40 let (36%), dále v rozmezí 41-55 let bylo 12 respondentů (24%), věková skupina 15 – 25 let měla zastoupení v počtu 10 respondentů (20%), stejný počet respondentů byl ve věkové skupině 56 + (20%).

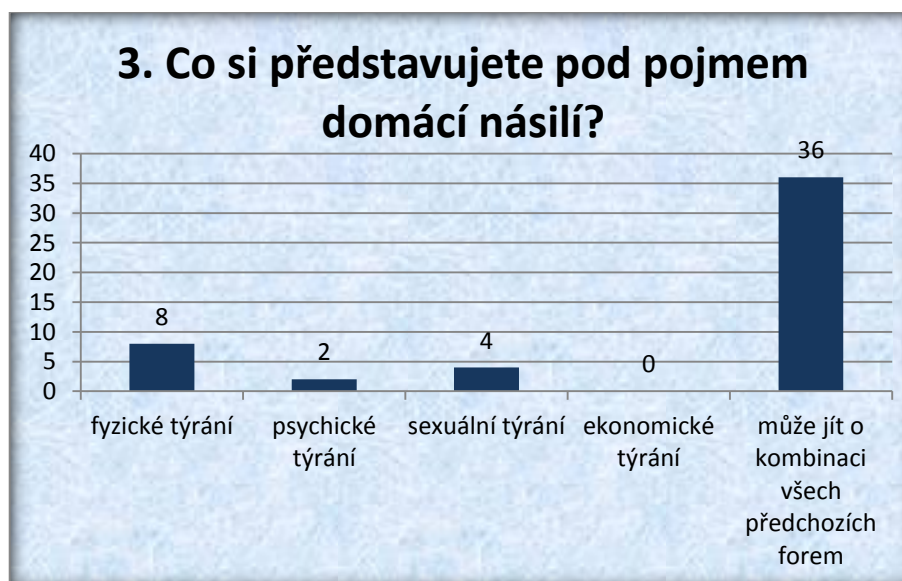
Graf č. 2 **Jste muž či žena?**



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Graf č. 2 znázorňuje zastoupení respondentů podle pohlaví. Z celkového souboru 50 respondentů bylo 29 žen (58%) a 21 (%) mužů.

Graf č. 3 **Co si představujete pod pojmem domácí násilí?**



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z uvedených odpovědí jsme měli zjistit, co si vlastně veřejnost představuje pod pojmem domácí násilí. Podle výsledků šetření se převážná většina dotazovaných (36 osob) shodla, že v případě domácího násilí může jít o kombinaci všech předchozích forem, tzn. fyzické týrání, psychické týrání, sexuální a ekonomické týrání. 8 respondentů, a to pouze muži, si pod pojmem domácí násilí představují pouze fyzické týrání. Odpověď „sexuální týrání“ zvolili 4 respondenti, 2 respondenti považují za domácí násilí pouze psychické týrání. Odpověď „ekonomické týrání“ nebyla zvolena v jediném případě. Z uvedených odpovědí je patrné, že povědomí o problematice domácího násilí má vzestupnou tendenci. Vycházím z toho, že respondenti zvolili i jiné formy domácího násilí, než násilí fyzické.

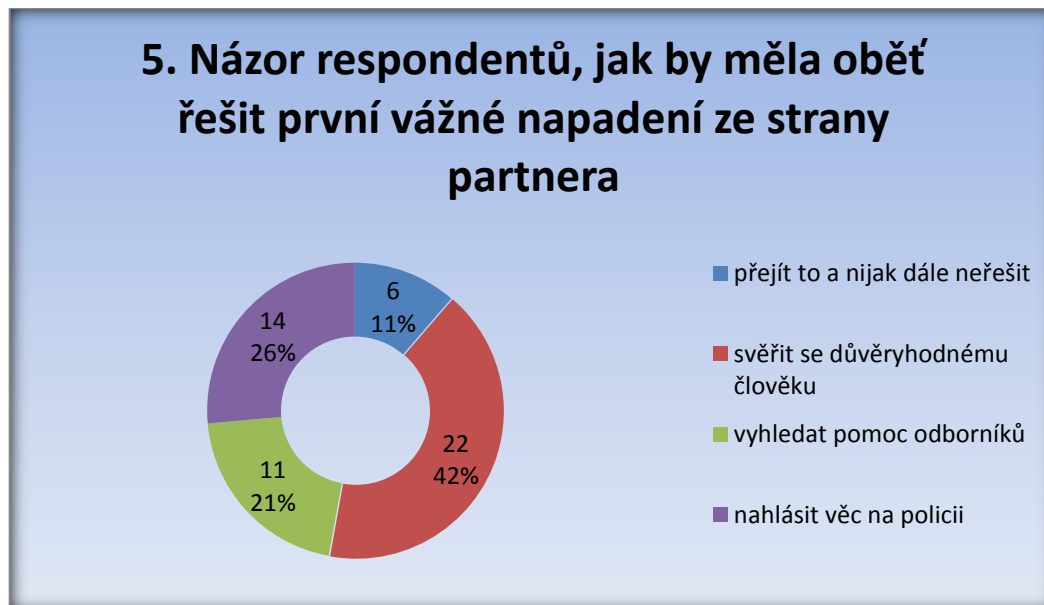
Graf č. 4 **Zastáváte názor, že se domácí násilí týká především sociálně slabších vrstev?**



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

V této dichotomické otázce se reakce respondentů v zásadě shodovaly. 46 osob (92 %) odpovědělo, že se domácí násilí netýká pouze sociálně slabších vrstev. Naopak odpověď „ANO“ zvolili 4 respondenti (8 %). Tuto variantu zvolili pouze respondenti věkové kategorii 56+. To si vysvětlují tím, že starší generace nemá dostatek informací a domácí násilí stále spojuje s různými mýty, jako právě tento. Jako pozitivní označují skutečnost, že velká většina již pohlíží na domácí násilí bez předsudků.

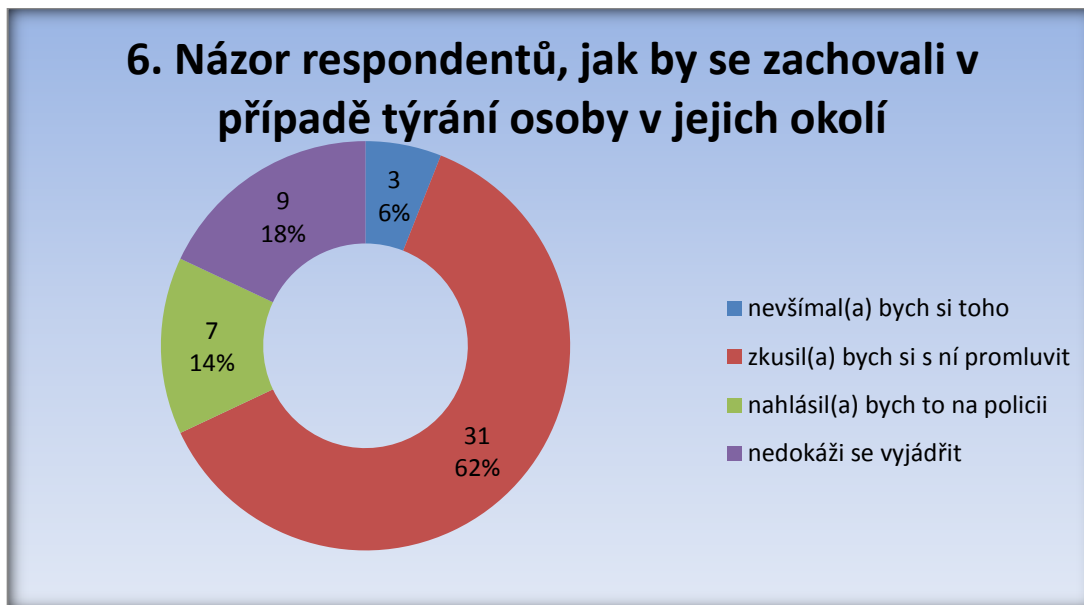
Graf č. 5 **Jak by se podle Vás měla zachovat oběť při prvním vážném napadení ze strany partnera?**



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Výzkum též zjišťoval názor respondentů na to, jak by se měla zachovat oběť při prvním vážném napadení ze strany partnera. Nejvyšší počet odpovědí zaznamenal názor „svěřit se důvěryhodnému člověku“. Tuto odpověď zvolilo 22 osob (42 %). 14 osob (26 %) by doporučilo nahlásit celou věc na policii, 11 osob (21 %) radí vyhledat pomoc odborníků. Variantu „přejít to a nijak dále neřešit“ zvolil nejnižší počet dotázaných, konkrétně 6 osob (11 %). Příjemně mě překvapil poměrně vysoký počet odpovědí, které nabádaly k aktivnímu řešení situace.

Graf č. 6 Představte si, že máte ve svém okolí dospělou osobu, která nese stopy týrání. Jak byste se zachovali?



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z odpovědí jsme měli zjistit, jak by se sami dotazovaní zachovali, pokud by se dozvěděli o dospělé osobě ve svém okolí, která nese stopy týrání. A opět mě rozložení zvolených odpovědí překvapilo. 31 osob (62 %) by si zkusilo s obětí domácího násilí promluvit. 9 respondentů (18 %) se k otázce nedokázalo vyjádřit. Třetí nejpočetnější odpovědí bylo kontaktování policie. Tuto variantu zvolilo 7 dotazovaných (14 %). Pouze 3 osoby (6 %) by si týrání jiné osoby nevšímal(y). Tím se falzifikuje stanovená hypotéza, že je domácí násilí ve vztahu privátní věc, do které ostatní nechtějí zasahovat a její řešení je čistě individuální záležitostí. Z toho vyplývá, že veřejnost není lhostejná a považuje domácí násilí za společensky nepřípustné jednání. Otázkou však zůstává, zda by se tak dotazované osoby skutečně zachovaly (např. nahlášení na policii) nebo zvolily odpověď, jak by se zachovat chtěly.

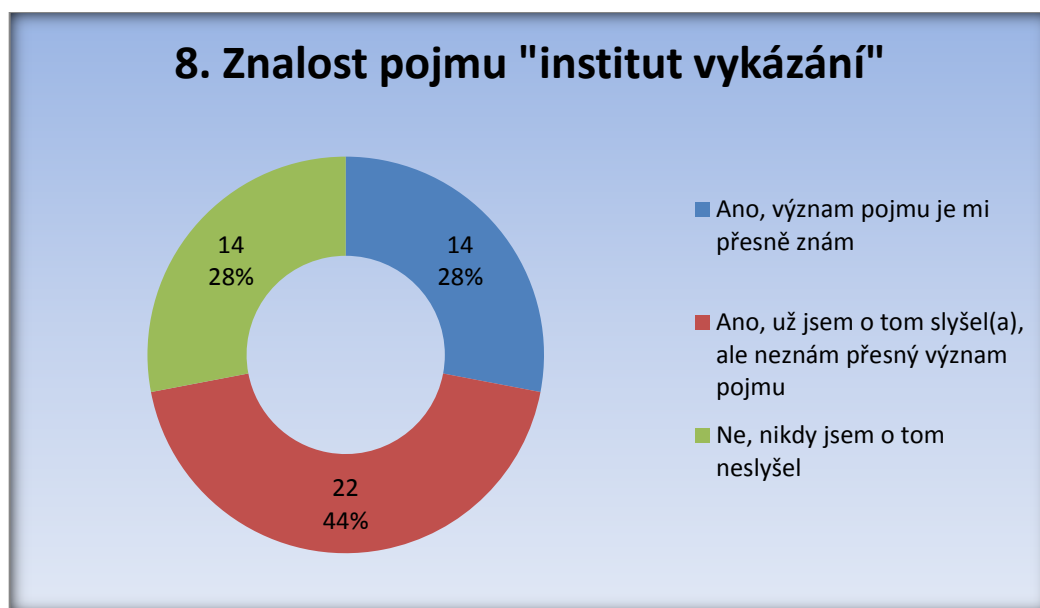
Graf č. 7 **Máte oznamovací povinnost, pokud víte, že Vašem okolí dochází k týrání dítěte?**



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Cílem bylo zjistit, zda jsou si respondenti vědomi, že mají, v případě týrání dítěte tzv. oznamovací povinnost. 36 osob (72 %) odpovědělo, že tuto povinnost mají. Poměrně často byla zvolena odpověď „NEVÍM“, tuto odpověď zvolilo 11 osob (22 %). Jen 3 osoby (6%) uvedly, že oznamovací povinnost nemají. Na základě zvolených odpovědí byla potvrzena druhá hypotéza, že většina respondentů bude schopna adekvátním způsobem vyjádřit oznamovací povinnost v případě výskytu týrání dítěte v rodině (domácího násilí vůči dítěti v rodině). I zde hodnotím velmi pozitivně dobrou znalost zákona. Oproti tomu všech 10 respondentů z věkové skupiny 15 – 25 o této povinnosti nevědělo.

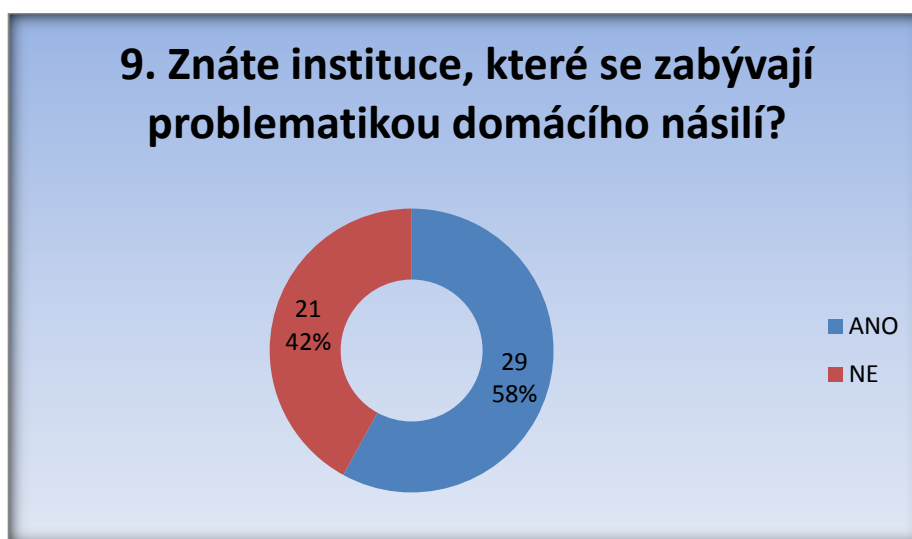
Graf č. 8 Slyšeli jste o „institutu vykázání“?



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z vyplněných odpovědí na tuto otázku vyplývá, že lidé mají celkem povědomí o „institutu vykázání. Konkrétně 22 dotazovaných (44%) uvedlo, že tento pojem již slyšela, ale neznají jeho přesný význam. Počet odpovědí u dalších 2 možností se shodoval. 14 dotazovaných (28 %) je význam pojmu přesně znám, naopak 14 osob (28 %) o institutu vykázání nikdy neslyšelo. Jako u předchozí otázky se jednalo převážně o respondenty z věkové skupiny 15-25.

Graf č. 9 Znáte nějaké instituce, které se zabývají problematikou domácího násilí? Pokud ano, napište jaké (ne policie).



Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tato otázka byla polouzavřená. Jejím cílem bylo zjistit, jestli veřejnost zná konkrétní instituce, které se zabývají problematikou domácího násilí. Z toho vyplývá, zda by respondenti dokázali týrané osobě poradit, kam se může obrátit s žádostí o pomoc. 29 (58%) respondentů odpovědělo, že nějakou instituci zná a uvedli minimálně jeden název. 21 osob (42 %) si nevzpomnělo na žádnou instituci. V 11 případech byla vzpomenua Linka důvěry, ve 4 případech Bílý kruh bezpečí a OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí). Třikrát se v dotazníku objevila nezisková organizace „Člověk v tísni“, která se však zaměřuje na humanitární pomoc v zahraničí, stejně tak ve 2 případech ČSSZ. Tady lze usuzovat, že respondenti tuto organizaci zaměnili s Odborem sociální péče, tzv. sociálkou. Všechny zaznamenané instituce jsou uvedeny v následující tabulce, u každé je uvedena četnost odpovědí. Zaznamenaný jsou veškeré odpovědi, tzn. i organizace, které se problematikou domácího násilí nezabývají, ale v dotazníku byly uvedeny.

Tabulka č. 1 **Instituce uvedené respondenty**

Linka důvěry	11
Bílý kruh bezpečí	4
OSPOD	4
Člověk v tísni	3
SOS linka	2
ČSSZ	2
Odbor sociální péče	2
OS Spirála	2
Klokánek	2
Fond ohrožených dětí	2
Krizové centrum	1
Azylový dům	1

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

6.5 Potvrzení (verifikace) nebo vyvrácení (falzifikace) hypotéz

Byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Lze předpokládat, že většina respondentů označí domácí násilí za důsledek soukromého vztahu dvou partnerů a bude odmítává k možnostem vnější intervence.

K ověření hypotézy sloužila otázka č. 6, kde jsme zjišťovali, jak by se samotní respondenti zachovali v případě týrání osoby ve svém okolí. Rozhodující pro verifikaci či falzifikaci hypotézy byla odpověď „Nevšimal(a) bych si toho“, a to pouze v 6 případech (3%). Z analýzy odpovědí vyplývá, že by respondenti situaci aktivně řešili. Poměrně rozšířený názor, že se jedná o soukromou věc, do které se nechtějí lidé plést, se nepotvrdil. Stanovená hypotéza byla tedy falzifikována.

H2: Lze předpokládat, že většina respondentů bude schopna adekvátním způsobem vyjádřit k oznamovací povinnosti v případě výskytu týrání dítěte v rodině (domácího násilí vůči dítěti v rodině).

K potvrzení či vyvrácení druhé hypotézy sloužila otázka č. 7, ve které jsme zjišťovali znalost oznamovací povinnosti v případě týrání dítěte. 72 % respondentů si je této povinnosti vědoma, hypotéza byla tedy verifikována.

6.6 Závěr průzkumu

Cílem průzkumu bylo zjistit informovanost a postoj veřejnosti k problematice domácího násilí. Pro naplnění tohoto cíle byl zvolen kvantitativní výzkum. Pro sběr dat byl použit anonymní dotazník. Ten obsahoval 9 uzavřených nebo polouzavřených otázek, které byly zaměřeny právě na zjištění informovanosti a postoje respondentů. Respondenti byli osloveni náhodným stratifikovaným výběrem tak, aby měla zastoupení každá věková kategorie a pohlaví. Výzkumu se zúčastnilo 29 žen a 21 mužů.

Na základě shora uvedených výsledků výzkumu lze konstatovat, že respondenti

mají poměrně dobré znalosti v problematice domácího násilí. Nejméně znalostí měli respondenti ve věkové skupině 15 – 25, kteří argumentovali tím, že v dnešní internetové době si vše, v případě potřeby, můžou „vygooglovat“ a starší generace, která letmé informace má, ale vnímá domácí násilí jako něco, do čeho se nechce vměšovat. V tomto případě je třeba pracovat na odstraňování mýtů spojených s domácím násilím. Za velmi pozitivní skutečnost bych označila, že 76 % respondentů by se snažilo aktivně pomoci oběti domácího násilí. V případě znalosti konkrétních institucí měli respondenti rezervy. Celých 41 % nemělo informaci k žádné instituci. Nejčastěji zmiňovanou institucí byla Linka důvěry, Linka bezpečí a Bílý kruh bezpečí. Na závěr bych výsledky výzkumu shrnula následovně. Většina dotazovaných měla alespoň základní informace. Znali pojem „institut vykazání, věděli o oznamovací povinnosti v případě týrání dítěte. Dále je patrná změna v nazírání na problém domácího násilí tím, že v případě výskytu domácího násilí ve svém okolí by byli ochotni aktivně zasáhnout. Z toho vyplývá, že povědomí veřejnosti se zlepšuje a má vzestupnou tendenci.

7 Kasuistika

Jak jsem uvedla v úvodu své bakalářské práce, já osobně jsem byla přítomna domácímu násilí, které se odehrávalo v mém blízkém okolí. Jednalo se o kamarádku, se kterou jsem byla téměř v každodenním kontaktu. Postupem doby na ní byly patrné změny v chování, které jsou charakteristické v případech domácího násilí. Partnerský vztah, který se na venek zdál naprosto idylický, byl ve skutečnosti pro kamarádku a její malou dceru, hlavně psychicky, velmi vyčerpávající. Protože byla na manželovi – agresorovi po dobu mateřské dovolené ekonomicky závislá, trvalo více jak 3 roky, než se z násilnického vztahu vymanila. S kamarádkou jsem vedla dlouhé rozhovory na toto téma. S celým svým příběhem se mi svěřila a dovolila mi ho uveřejnit v této bakalářské práci. Především proto, aby se podělila se svým příběhem s ostatními a pokud si tento příběh někdo přečte a pomůže být jen jednomu nebo jedné čtenářce, bude mít jeho zveřejnění smysl. V úvodu je čtenář seznámen s charakteristikou obou aktérů. Je popsáno jejich rodinné a sociální prostředí, ve kterém vyrůstali. V uvedené kasuistice můžeme pozorovat naplnění všech charakteristických znaků – k násilí dochází zpravidla v soukromí, je dlouhodobé, opakované a má stupňující tendenci. Vzhledem k citlivosti tématu byla jména všech aktérů pozměněna.

Příběh paní Hany

Paní Hana pochází z úplné rodiny. Má o rok starší sestru. Vyrůstala v dvougeneračním domě ve společné domácnosti s prarodiči. Oba rodiče se na výchově podíleli stejně, vypomáhali jim prarodiče (rodiče otce). Matky rodiče bydleli v nedalekém městě. Rodiny se pravidelně stýkaly. Rodiče Hany obě své dcery vychovávali s důrazem na tradiční hodnoty (rodina, tolerance, slušné chování, vzdělání apod.). Dcery vždy podporovali, otevřeně s nimi hovořili o problémech. Od mala cestovali, hráli si s nimi, učili je, trávili s dcerami veškerý volný čas. Podporovali je i v dospělosti. Před seznámením s Pavlem nebyla Hana nikdy vdaná. Nejdelší partnerský vztah trval přibližně 4 roky.

Pan Pavel pochází z rozvrácené rodiny. Má dvě sestry (matku mají stejnou, otce ani jeden ze sourozenců). Do tří let žil s otcem i matkou ve společné domácnosti (rodiče spolu žili jako druh a družka). Ve 3 letech se otec Pavla odstěhoval. Matka, která ve větší míře užívala alkohol, ještě studovala. Pavla dala na výchovu k babičce (ke své

matce). Pavel u babičky žil do svých 15 let, poté se odstěhoval s kamarády do bytu. Matka o něj neprojevovala zájem, otec také ne. Pavel žil s kamarády. Na vojně se oženil, manželství trvalo pouhý rok (důvod rozvodu bylo Pavlovo pití alkoholu a manželku slovně i fyzicky napadal). Zhruba rok po rozvodu začal Pavel žít s družkou. V době soužití, které trvalo 5 let, se jim narodil syn. Svou matku Pavel nikdy nepovažoval za svou „pravou“ matku. V jeho očích to byla sice biologická matka, ale daleko vřelejší a pevnější vztah si vybudoval se svou babičkou, která ho vychovávala.

Hana se jako 22letá seznámila s Pavlem (tehdy 30let) ve vlaku. Po zhruba měsíci telefonování, výměně sms zpráv a schůzek spolu začali fungovat jako partneři. Za čtvrt roku se poté Hana přestěhovala do Pavlova bytu.

Partnerské soužití bylo na počátku krásné. Hana a Pavel chodili do kina, na výlety, společným koníčkem byla cyklistika.

Později ale bylo Haně divné, že Pavel neustále pije a zvyšuje nejen dávky alkoholu, ale také intenzitu pití. Z původního jednoho dne dokázal v průběhu půl roku společného soužití v bytě protáhnout alkoholové opojení i na 5 dní v týdnu. Hana si neustále myslela, že svého partnera může změnit. Partnera odmítala opustit, i přes vzrůstající nespokojenost, jen kvůli tomu, že trochu víc pije. Byla přesvědčena o tom, že Pavla změní a především, že partner přestane pít už jen kvůli ní. Pavel skutečně vydržel chvíli abstinovat. Ovšem když si paní Hana zpětně uvědomila, stalo se tak vždy, když udělal pod vlivem alkoholu nějaký problém (zejména v práci). Největší konflikt v této chvíli zřejmě byl, když se Pavel opíjel i ve chvíli, kdy k nim přijel na návštěvu jeho syn (6let, svěřen do péče matky, bývalé družky Pavla).

Pro Hanu nepochopitelná byla i jeho touha vlastnit drahé věci, na které Pavel finančně nedosáhl. Pavel si koupil jízdní kolo za 80 tisíc korun, na které neměl a musel to řešit půjčkou. Jeho velkým koníčkem bylo rybaření a velké peníze utrácel za rybářskou výbavu (vždy se snažil vyrovnat a oslnit své kamarády a chtěl mít to nejlepší na trhu), aniž by si uvědomoval, zda na toto vybavení má nebo je zapotřebí koupit důležitější věci pro domácnost. Velké částky utrácel i za alkohol. Do domácnosti Pavel nakupoval co nejlevnější jídlo, stravoval se fazolemi, špenátem, tvarohem apod. Hana Pavlovi dávala polovinu finančních prostředků na náklady spojené s provozem bytu. Jídlo kupovala zvlášť, aby nemusela jíst to nejlevnější.

Čím více Pavel pil, tím víc byl hrubý. Nikdo z okolí neměl o problémech tušení, vše fungovalo podle stejného vzorce. Před svědky se Pavel choval vzorně a slušně, za zavřenými dveřmi byl vulgární a agresivní. Sprostě jí urážel a několikrát se jí pokusil fyzicky napadnout. I to byl poté důvod, proč přestal na čas pít. Nevydrželo to ale dlouho. Hanu tyto pauzy ovšem motivovaly v jejím úsilí a přesvědčení, že partner na alkohol definitivně zanevře. Pavel vždy od ledna sportoval. Trénoval na letní závody na kole a alkoholu se nedotkl až do května. To byl pro Hanu hnací motor, že přestane pít. Odnaučí ho to.

Od května do začátku léta pil v malých dávkách. Poté byly závody, takže spíše jezdil na kole a Hany si nevšimal. Po závodech, v září, ale celý kolotoč začínal každoročně znovu. Více alkoholu, více vulgarity, více agrese (bez fyzických útoků), větší problémy. Hana byla podle svých slov zamilovaná a stále žila v přesvědčení, že partnera změní. Zlé zapomněla jako mávnutím kouzelného proutku po jednom hezkém dni stráveném s partnerem. S jeho neurvalým chováním se nikomu nesvěřila. Styděla se.

Po několikaletém soužití se rozhodli, že si postaví dům. Během stavby, která trvala necelý rok, Pavel téměř nepil. Z práce na stavbě a chození do práce byl unavený a neměl příliš energie na vybíjení agrese doma. Hana byla naprosto spokojená. Považovala za své vítězství, že partnera vyléčila, on se změnil, přestal být vulgární a pije s mírou.

Opak byl pravdou. Po dokončení stavby se vše pomalu vracelo do starých kolejí. Navíc mu Hana odhalila nevěru, kterou mu ale odpustila. Postavili spolu dům a malé uklouznutí ze strany partnera se dalo tolerovat. Nikdo není dokonalý a chyby dělá každý. I když jí to trápilo, chtěla s Pavlem zůstat. Proto se rozhodla tuto krizi překonat. Pavel ji požádal o ruku na důkaz lásky. Důkaz, že nevěra nebyla důležitá. Důkaz, že jí miluje a skutečně je šance, že přestane pít a tím pádem být agresivní. Důkaz, že investovaná energie do partnera nese své ovoce.

Rodiče Hany neměli o Pavlových agresivních sklonech ani tušení. Věděli, že víc pije. To se nedalo skrýt ani popřít. Domnívali se však, že je vzorný partner. Pavel při jakékoliv jejich návštěvě, ostatně i jakékoliv jiné, zmobilizoval síly. Vařil, vyvíjel jakoukoliv aktivitu v domácnosti i na zahradě, choval se relativně pozorně k Haně. Jakákoliv návštěva tak nabyla dojmu, že Pavel je ideální partner a Hana se nemusí o nic

starat. Tato idyla v domácnosti trvala vždy naprosto stejnou dobu, dokud poslední návštěvník neopustil dům a nezavřely se dveře.

Po svatbě vydrželo pár měsíců novomanželské opojení. Hana otěhotněla. Pavel téměř nepil, snažil se. Paní Hana byla spokojená, dosáhla svého, partner přestal pít, staral se o dům a zahradu. Radost jí vydržela přesně 8 měsíců. 8měsíců jejího těhotenství. Na začátku 9. měsíce začal Pavel z nepochopitelného důvodu pít. Byl mimo domov i několik dní, milenku v té době neměl. Skutečně byl mimo domov jen kvůli alkoholu. Domů se vracel téměř vždy opilý. V té době ale naštěstí ne agresivní. Nicméně opět se dostavil Pavlův klasický stav po přemíře alkoholu – přestal mu fungovat mozek a dělal průšvihy.

V 29letech Hany se jim narodila dcera. Manžel jí ani nechtěl odvézt do porodnice. Byl unaven po předchozí divoké alkoholové párty s kamarády. Paní Hana ho přemlouvala neuvěřitelných 5 hodin. Do porodnice jí nakonec odvezl.

Když se dcera narodila, manžel nebral telefon. Hana ho naháněla přes kamarády. Radostnou novinu ale zapíjel tři dny. Do porodnice se nechtěl ani jít podívat. Neměl čas, protože pil s kamarády. Nakonec přišel opilý a urážel ostatní na chodbě porodnice. Hana se styděla. Bylo ale pozdě. Z porodnice jí manžel neodvezl. Byl opilý a seděl ještě stále v nonstop baru s kamarády. Hana si zavolala svého otce. Ten pro ni jel ze 75km vzdáleného města. Vyzvedl ji a opilého Pavla, který ani nemohl najít cestu do nemocnice. Po příjezdu z porodnice Pavel skákal kolem Hany i dcery. Když se zavřely dveře za novopečeným dědečkem, odkráčel do ložnice, usnul a spal téměř den a půl. Poté propil ještě několik dalších dní. V tuto chvíli si Hana uvědomila, že tohle není normální. Měla potřebu chránit svoje dítě a sebe. To byl zřejmě první velký zlom v jejím přístupu k alkoholickému extempore jejího manžela. Pavel nebyl doma téměř vůbec, a když byl, byl téměř pravidelně opilý. Dceru několikrát málem upustil, zalehl apod. Vznikaly hádky a konflikty. Když byly dceři 3měsíce, Pavel se odstěhoval k milence. Tam vydržel téměř dva měsíce. Milenka i on měli společný koníček, kterým byl alkohol. Téměř každý den vysedávali po barech. Nastalo velmi složité období. Pavel pil a opět začal být velmi agresivní. Neustále Hanu napadal a bohužel opilý zatahoval do hádek a konfliktů i jejich dceru. Hanu několikrát fyzicky napadl, dceru málem upustil ze schodů. Hana byla zoufalá, agresivní manžel se přestával kontrolovat a neuvědomoval si, že má s alkoholem a agresí problém. Dokonce při jedné hádce, při

které Pavel téměř upustil dceru za schodů, utekl s pistolí z domu se slovy, že se zabije. Paní Hana se rozhodla, že se rozvede.

Čáru přes rozpočet jí ale nepochopitelně udělali její rodiče. Přemlouvali jí, že by se rozvádět neměla. Při příjezdu rodičů se Pavel choval přímo vzorově, ostatně jako vždy před lidmi. Všiml si dcery, hrál si s ní a to i přes to, že předchozí měsíce téměř ani netušil, že dceru má. Jeho umění přesvědčit lidi o své nevině udělalo své. Před tchánem se rozbrečel, svou manželku i dítě miluje, milenku nemá. Rodiče okamžitě byli na jeho straně. Hana si stále stála za svým, až do chvíle, kdy jí otec sdělil, že by rád jednou vnučce řekl: „Máma se snažila, dala tátovi šanci a ten jí promarnil. Nepřipravila tě o tátu po prvním excesu. Nedělej si ostudu rozvodem.“

I přes odpor, který paní Hana už v této fázi soužití k manželovi cítila, souhlasila. Dostal poslední šanci. Přestěhoval se zpět. Choval se vzorově. Před sousedy byl vzorový manžel. Staral se o dům, zahradu, dokonce chodil i na procházky s rodinou. Pít vydržel opět maximálně tři měsíce a poté se opět roztočil stejný kolotoč - alkohol, vulgarita, agrese. Hana to už dál odmítala snášet. Manžela ale v tuto chvíli opustit nemohla. Byla na mateřské, pobírala pouze rodičovský příspěvek, manžel nepřispíval na domácnost. Tu dotovali rodiče Hany. Pavel utratil vše za své koníčky, kterými bylo kolo, ryby a především alkohol. Na plenky, sunar, jídlo a další potřeby pro dítě a rodinu vůbec nepřispíval. Hana byla zoufalá. Už věděla, že manžel nikdy pít nepřestane. Agresivita a vulgarita ho neopustí. Snažila se proto manželovi pokud možno s dcerou vyhýbat a nedráždit ho. Volný čas trávil s dcerou u sousedů. Na veškeré „rodinné“ výlety jezdila s kamarádkami. Dcera tak od narození znala více sousedy, se kterými trávil spoustu času, než svého vlastního otce. Dokladem toho jsou už jen rodinná alba. Na většině fotografií je dcera s Hanou, dcera se sousedy, dcera s prarodiči. Otec nechybí jen na narozeninových a vánočních fotografiích. Vánoce s rodinou si nicméně Hana musela doslova vybrečet. Pavel každoročně odjížděl s kamarády na vánoční pochod, Hana chtěla, aby s dcerou byla celá rodina. Pavel tedy souhlasil a odjížděl vždy až den po Štědrém dnu. Hana nechtěla být doma sama s dcerou, a tak jezdila ke svým rodičům.

Hana byla s dcerou většinou sama – minimálně na výchovu sama byla. Pavel se na ní nepodílel. Maximálně dceři vynadal v opilosti. Za střízlivého stavu si s ní hrál. V těchto chvílích ho dcera milovala. Dceru nicméně pořádně registroval až od přibližně jejích dvou let. Do té doby pro něj nebyla partner. Po druhém roce s ní dokázal

normálně komunikovat. Do dvou let jí sám od sebe nevzal ani na procházku. S kočárkem z vlastní vůle nejezdil, to ho musela Hana prosit. Poté objel celou ves, pokud možno obvolal všechny svoje kamarády, aby věděli, že hlídá dceru.

Velké konflikty mezi Hanou a Pavlem vznikaly i při hraní dcery. Jako každé jiné malé dítě bouchala hračkami o nábytek, malovala na stole, okusovala vše, nač přišla. To se ale Pavlovi nelíbilo. Dokázal na přibližně dvouleté vlastní dítě sprostě řvát. Zařízení obýváku koupil Pavel a tak se nesmělo ničit. Když dcera bouchla hračkou o „jeho“ stůl, dostala na zadek i v tak nízkém věku a Hana pak poslouchala dlouhé minuty nadávky a výčitky, že jí špatně vychovává a je to její vina. V opilosti poté nabyl dojmu, že to dcera resp. Hana dělá schválně a chtějí mu „jeho“ nábytek zničit. Hana se snažila co nejvíce dceru hlídat a hrát si v jejím pokojíčku. To ale nešlo celý den. Hana proto rýhy a škrábance na nábytku maskovala a doufala, že si jich Pavel nevšimne. Zcela jiná byla situace, kdy dcera okousala jídelní stůl, který zakoupila Hana. Když to Pavel viděl, zkonstatoval, že je to strašné, ale žádné nadávky, výčitky, nic. Jen pro jistotu důkladně prozkoumal „svůj“ nábytek, zda je v pořádku. Pro Hanu nepochopitelné rozdělování majetku manželů žijících ve společné domácnosti.

Hana se Pavlovi poslední rok manželství vyhýbala. Přes den to bylo jednoduché, raději chodila na procházky mimo domov, v noci se zavírala s dcerou do ložnice. Pavla nechala spát v dětském pokoji.

Pavel si v práci našel další milenkou, která byla o 10 let starší než on. Spjoval je opět Pavlův největší koníček, kterým byl alkohol. Pavel opět přestával chodit domů, s novou milenkou propíjel dny i noci. Když byl Pavel doma, byl znovu vulgární a agresivní. Bohužel vše sledovala i dcera, která v té době už téměř tříletá vše dokázala vnímat a začala mít psychické problémy. Když byl Pavel opilý, bála se ho. Za střízlivého stavu ho milovala. Byla šťastná za každou chvíli s ním, kdy se jí věnoval. Opět se opakovala stará komedie – před známými a sousedy byl Pavel vzorný otec, manžel. Za zavřenými dveřmi agrese, vulgarita, teror a to vše před dcerou. Opilý dceru několikrát bezdůvodně zbil, řval na ní. Nejčastější hádky byly v té době opět kvůli hraní jejich dcery. Pavel dvouleté dceři několikrát hrubě nadával kvůli tomu, že s hračkami bouchá o nábytek. Zbil jí vařečkou, protože si nechtěla uklidit pokojík a vztekala se. Dcera se ho v těchto chvílích bála, bála se i Hana. Dcera několikrát dostala kvůli maličkostem na zadek, zavíral jí v pokojíčku. Hana za ní chodila a utěšovala jí. Pavel

neustále Hanu napomínal, že se jí nemá zastávat a má dceři říct stejně jako on, že jí nemá ráda a nechce jí. Pro Hanu nepochopitelné, necitelné. Pro Pavla normální trest pro dítě. Hana čím dál častěji utíkala s dcerou k sousedům, kde hledala útěchu.

Jeho agrese zanedlouho vyvrcholila – opil se s kamarádem a vyhnal z domu vlastního syna (tehdy 15letý, jezdil za Pavlem přibližně jednou za měsíc na návštěvu). Chtěl ho zbít jen kvůli tomu, že odmítl jet na ryby a chtěl být doma. Týden po tomto konfliktu pak napadl i Hanu. Přišel zcela opilý kolem půlnoci domů. Hana chtěla jít spát do jiného pokoje, odmítala už spát v jedné místnosti s opilým manželem. Nechtěla poslouchat jeho nadávky. Pavlovi se to ale nelíbilo. Fyzicky jí napadl. Poté vzal katanu (ostrý samurajský meč) a řekl, že jí zabije. Hana se bála, ale do poslední chvíle věřila, že je to jen opilecké gesto. Bohužel nebylo. Trvalo jen pár sekund a opilý manžel se s katanou rozpřáhl. Hana uskočila a utíkala do přízemí domu. Opilý manžel i s katanou za ní. Hana se ho snažila uklidnit a neustále mu připomínala, že nahoře spí jejich dcera, ať jí nevzbudí a neublíží jí. Pavel měl ale tmu před očima. Opilý se jí rozhodl zabít. Hana utekla, jako vždy při konfliktech, k sousedům. Tam zcela zoufalá přemýšlela, zda má zavolat policii. Bála se, že opilý Pavel napadne dceru. Obavu měla i v případě, že policii zavolá - co když se Pavel zabarikáduje v domě a dceru vezme jako rukojmí. Hana proto zůstala na zahradě a společně se sousedy na Pavla křičela, ať toho nechá a snažila se ho alespoň udržet na zahradě mimo dům a dceru. Pavel na chvíli zmizel do domu a vrátil se s pistolí. Schoval se za tuje a chtěl, aby se Hana vrátila domů. Hana mu řekla, že jde volat policii a odešla za roh domu. Za pár minut přišel k sousedům Pavel. Policie se bál – přišel by o zbrojní průkaz. Sousedi i Hana ztuhli. Pavel přišel usměvavý a v ruce držel lahev slivovice. Usmíval se od ucha k uchu a přivítal se slovy: „Tak co holky, všechno v pohodě, ne? Dá si někdo panáka?“ nalil všem sklenku a začal pít. Hana na nic nečekala, utekla domu a zamkla se u dcery v pokojíčku. Pavel spal poté v obýváku, do patra nedošel. Ráno se choval tak, jako by se nic nestalo. Ovšem jako vždy. Dceru vzal ráno na procházku, zavolal všem svým známým a rodičům Hany, že se stará o dceru a jak se mají. Opět vzorný otec. Hana netušila, co má dělat. Stále byla na mateřské, neměla peníze, aby odešla a kromě sousedů – svědků incidentu, jí zřejmě stejně nikdo nevěřil.

Netrvalo ani 14dní a Haně Pavel zlomil nos. Vypil s kamarádem několik litrů burčáku, tvrdý alkohol a důvod napadení – Hana s kamarádkou odmítala s ním a jeho kamarádem pít. Bála se, že bude agresivní. Napadl jí, protože odcházela k sousedům na

zahradu a odmítla si přituknout. Rozčílilo ho zároveň to, že Hana chtěla, aby tak hlasitě nehrál na kytaru, protože budí jejich dceru a je hlučný i vůči ostatním.

Hana při útoku nestihla reagovat. Ve chvíli, kdy jí napadl, odcházela se sousedkou na jejich zahradu. Pavel vstal, přeskočil lavici a se slovy: „Ty ..., já tě zabiju“ se rozpřáhl a dal jí pěstí do obličeje. Hana spadla na zem. Pavel na ní skočil a mlátil jí po celém těle. Poté odstoupil a napřáhl se. Chtěl jí kopnout do obličeje. Naštěstí po něm skočil Pavlův kamarád a strhl ho. Pavel se chtěl z jeho sevření vymanit, křičel, ať ho pustí, že Hanu zabije. Do všeho křičela sousedka, ať toho nechá. Hana neváhala, zvedla se ze země a bylo jí jasné, že pokud neuteče, Pavel jí skutečně může zabít. Utekla do domu, zamkla dveře. Pavel venku zuřil. Opilý utíkal za sousedkou, která se šla schovat do svého domu. Chytil jí, napřáhl ruku a opět chtěl uhodit. V tu chvíli si uvědomil, že to není Hana, ale její kamarádka. Nechal jí jít. Ještě venku křičel, že Hanu zabije. Chtěl se dostat do domu, ale bylo zamčeno. Šel za kamarádem, vzal kytaru, dal si panáka a pokračoval v pití. Hana mezi tím zavolala policii. Z nosu jí tekla krev, celý horní ret měla nateklý. Bylo jí jasné, že ho má zřejmě zlomený. Policie přijela, zazvonila. Hana se třásla a šla otevřít dveře. Policisté sepsali protokol. Hana jim popsala celou situaci. Policista utrousil pár poznámek, v tu chvíli dost nepříjemných, o tom, že ho Hana asi provokovala. Policista se zeptal, zda chce Hana zavolat záchranku. Nechtěla. Vysvětlovala policistům, že v pokoji spí malá dcera a rozhodně jí nenechá s opilým a agresivním manželem. Navíc jí bylo trapné volat záchranku kvůli tomu, že dostala pěstí do obličeje, což nebyl život ohrožující stav. Policista vzal propisku a řekl: „dobrá, do protokolu tedy píšu, že se necítíte zraněna.“ Hana nevěřila vlastním uším. Znovu popsala napadení. Manžel jí dal pěstí do obličeje, mlátil jí na zemi a chtěl jí kopat. Jak sami policisté mohli vidět, tekla jí krev z nosu, nemohla pořádně mluvit, měla nateklou pusou. Zraněná se cítí a to hodně, nicméně dítě nenechá doma s agresivním opilým manželem a záchranka se nevolá kvůli zlomenému nosu. Policista se tedy zeptal, co má napsat. Hana mu to znovu zopakovala. On se jí díval s despektem do očí a znovu opakoval: „Takže nechcete k lékaři, necítíte se zraněna.“ Hanu napadla jediná myšlenka – cítím se zraněna, k lékaři si zajedu ráno. Hana požadovala vykázaní manžela ze společné domácnosti. To policistu velmi pobavilo. Smál se. Přece nemůže vystěhovat někoho z domu, když si to Hana mohla celé vymyslet. Hana znovu vyprávěla, znovu vysvětlovala celý příběh a popisovala svůj strach z manžela. Policista jen pobaveně koukal. Celou věc uzavřel s tím, že manžela

vykazovat nebude. Byl to jeho první výstřelek a ne tak vážný. Hana rezignovala. Domluvila se sousedkou, že u nich přespí i s dcerou. Hana druhý den nechala dceru u sousedů. Dojela do nemocnice, kde skutečně zjistili, že má zlomenou čelistní kost. Poté tři dny obíhala různá oddělení, vč. stomatochirurgie. Týden bydlela i s dcerou u sousedů. Pavel dělal, že se nic neděje. Ještě pár dní pil a přijímal návštěvy svých kamarádů. Hana u sousedů nemohla bydlet věčně. Po týdnu se vrátila domů. Pavel byl arogantní a především uražený a dotčený.

Výsledkem byl zlomený nos a definitivní rozhodnutí Hany, že se rozvede – již několikáté definitivní rozhodnutí.

Chtěla chránit nejen svoje zdraví, ale také svojí dceru. Bohužel stále byla na mateřské a byt si nemohla dovolit. K rodičům se odstěhovat s malým dítětem nemohla. Její matce diagnostikovali rakovinu, byla čerstvě po operaci a začínala docházet na náročnou léčbu.

Po incidentu Pavel víc pil, byl vulgárnější a používal násilí jako zastrašující prvek. Dokonce požadoval, aby se paní Hana omluvila, že na něj zavolala policii. Všem tvrdil, že na manželku ani nesáhl, udělala si to sama, když zakopla a spadla. Postupem času tvrdil, že si paní Hana vše vymyslela a žádnou zlomeninu nemá.

Hana se manželovi už skutečně vyhýbala, nedráždila ho. Naštěstí Pavel trávil většinu času v práci anebo u milenky. Domů jezdil sporadicky.

Pět měsíců po incidentu Haně skončila mateřská. Návrat do práce byl náročný. Dcera začala chodit do školky a Hana neměla v blízkosti prarodiče. Dceru vyzvedávala buď ona, nebo její kamarádky. Pavel za 4 měsíce pouze dvakrát. Neměl čas, byl v práci a po práci s milenkou popř. s kamarády na pivo.

Po čase začal opět více přespávat v práci s milenkou nebo jezdili po známých a příbuzných. Opět většinu času trávil po barech. Jako vždy po čase jeho mozek přestal nápor alkoholu zvládat a dělal problémy. Vše vyvrcholilo po půl roce v novém zaměstnání. 9 měsíců po napadení paní Hany. V práci se opíjel se svou milenkou, začal být agresivní na své spolupracovníky a v závěru fyzicky zaútočil na manželku majitele. Hned ten den v práci skončil.

Dva dny po incidentu přišel zcela opilý domů. Po příchodu domů paní Haně vyličil, že dal výpověď, protože ho tam už všichni štváli. Svou chybu nikdy neuznal. Šel na úřad práce. Měl dostatek financí i času na alkohol. Na chodu domácnosti se odmítl podílet, doma ani moc nebyl. Většinu času trávil s milenkou a alkoholem. Bydleli u jeho sestry. Ta je ale po dvou měsících vyhodila.

Pavel se vrátil domu, jelikož neměl kam jít. Milenka se vrátila zpět ke svému manželovi. Haně skončilo klidné období, kdy se manžel doma ukazoval jen na pár hodin, v lepším případě jednou za pár dní. Teď tady byl každý den. Každý den a nezaměstnaný. Pavel potřeboval Hanu dostat z domu. Stupňoval své vulgarismy a hrubé chování. Dcera se ho opět začala bát, pomočovala se, když se opilý vrátil domu. Byla nevyrovnaná, uplakaná, přestávala být samostatná. Bála se mužů. Hana už to nehodlala dál snášet. Psychický stav dcery si žádal okamžité řešení. Když byl Pavel střízlivý, dcera ho milovala, poslouchala na slovo, všude s ním chtěla chodit. Pokud byl opilý, nechtěla být v jeho přítomnosti. Pavel opět stupňoval agresí vůči Haně, nejvíce se bavil vulgarismy před dcerou nebo se rozběhl proti Haně, chytil jí pod krkem a dělal, že jí udeří pěstí do obličeje. Po pěti minutách vždy vše popřel a smál se Haně, že je psychicky nemocná a měla by se jít léčit. Má prý halucinace. Hana podala žádost o rozvod. Pavlovi navrhla, že pokud se odstěhuje, bude veškeré náklady spojené s domem hradit sama. Pavel nesouhlasil, dům za žádnou cenu neopustí. Hana tedy souhlasila, že se odstěhuje s tím, že jí Pavel bude přispívat na hypotéku a platit si výdaje spojené s užíváním domu (tedy stejný systém jako v případě odstěhování manžela). S tím ale Pavel také nesouhlasil. Hana i přes to hledala byt, nechtěla sebe a dceru vystavovat dalšímu riziku. Pavel stále stupňoval hrubé chování, vulgarismy, psychicky terorizoval obě dvě. Potřeboval nutně volný dům, jelikož milenka bydlela u svého manžela a vypadalo to, že se k němu vrátí a Pavla opustí.

Dva měsíce po rozvodovém stání se Hana odstěhovala i s dcerou. Ještě než se definitivně přestěhovaly, milenka už si do domu nosila své věci. Hany věci vyházeli s exmanželem na zem, včetně dceřiných. Nastalo hluché období, kdy se Hana stěhovala a partnerka Pavla si už vozila tajně věci do domu. Pavel se každý den ptal, kdy už se Hana odstěhuje. Ta měla stále stejnou odpověď – až bude mít dcera zařízený pokojíček a bude to tam obyvatelné. Přišel den, kdy Hana a dcera šly bydlet do pronajatého bytu. Pavel se šel rozloučit s Hanou (dceru dovezla rovnou do bytu od prarodičů – bála se, že Pavel při odchodu vyvolá hádku). Pavel jí s úsměvem na tváři sdělil: „To jste se ale

přeci nemusely stěhovat. Vždyť se nám tady žilo tak dobře. Jsme přece v pohodě. Hana to popřela. Vytkla mu hádky, vulgarismy, násilí. Pavel to negoval. Hana podle něj opět lže a doporučil jí léčbu na psychiatrii. Poté šel před dům, zamával Haně a sousedům (Hany kamarádkám) téměř se slzami v očích řekl: „To je strašný, co? To je hrůza.“ Za dvacet minut uvítal svou partnerku s úsměvem na rtech, vínem v ruce a pomohl jí s dalšími taškami do domu.

Hana, ve svých 32 letech, po osvobození od exmanžela začala konečně normálně fungovat. Zmizel strach a obavy. Nebojí se jít domů. Nemá strach, zda přijde opilý exmanžel domů a bude se muset jít schovat k sousedům či zamknout s dcerou do ložnice. Nebojí se, že opilý exmanžel zbije bezdůvodně dceru. Nebojí se, že jí exmanžel bude nadávat před dcerou apod. Vše tohle vyvažuje negativa celé situace týkající se finanční stránky (platit nájem plus náklady na provoz domu, dojíždění s dcerou do školky několik kilometrů, být na vše sama bez partnera).

Dcera se po odstěhování trochu zklidnila. Je vyrovnanější, přestala se pomočovat, lépe usíná, je uvolněnější. Vzteká a tvrdohlavá je stále, ale to bude zřejmě její povahou. Pořád má ale strach z mužů. Nesnáší hlasité projevy a je ubrečenější než jiné děti jejího věku. Pavla má ráda. Dojíždí k němu nepravidelně, těší se na něj. Přestěhování pro ni v jejích téměř 4 letech nebyl žádný problém. Hana nejprve zařídila celý byt a poté dceři vysvětlila, že budou mít nový byt s novým pokojíčkem. Dcera bez jediného protestu z domu odešla a ani jednou se nezmínila o tom, že by se chtěla stěhovat zpět.

Klid je ale pouze relativní – pokud si exmanžel půjčí dceru na několik dní, Hana se o ni bojí. Exmanžel stále pije. Jednou dokonce nechal dceru doma samotnou a zcela opilý si šel do obchodu pro víno. Hana tedy nemá jistotu, že je dcera s ním v bezpečí. Exmanžel zásadně Haně nebere telefony, pokud je dcera u něj.

Exmanžel Haně čas od času stále vyhrožuje. Především v situacích, kdy chce Hana zaplatit alimenty, školku popř. se mají dohodnout na majetkovém vypořádání. Pavel alimenty platí po upomínkách. Na školku a další náklady spojené s dcerou nepřispívá a to i přes to, že mu to udává rozsudek ohledně svěřením do péče. Pavel odmítá opustit dům, odmítá vyřešit majetkové vypořádání kompromisem. S výhružkami se Hana setkává i nyní. Nevnímá je už ale jako nebezpečí, je odstěhovaná a nepředpokládá, že by se exmanžel pustil do města na trestnou výpravu. Konflikty

vznikají zásadně kvůli financím. Exmanžel v současné době Haně nadává pouze z očí do očí. A výhradně v situacích, kdy jde o peníze. Hana ho vidá pouze v nutných případech při předání dcery, popř. když si jede do domu pro věci, které ještě nemá odstěhované. Pavel si dceru bere nepravdělně. Většinou na 2, 3 dny jednou za 14 dní.

Hana požaduje, aby se z domu odstěhoval, přispíval jí na hypotéku, popřípadě platil nájem v domě, který jí patří. Pavel všechny varianty odmítá. V nejbližší době se bude řešit majetkové vypořádání. Z toho má Hana zřejmě největší obavu, protože půjde o peníze a exmanžel je v těchto situacích nevyzpytatelný.

Pavel se ale nemění. Před sousedy, kamarády, příbuznými je vzorný otec, dokonalý partner nové družky a v současné době chudák, kterého z nepochopitelného důvodu opustila manželka, a navíc přišel o práci. Politováníhodný čtyřicátník, se kterým se život nemazlil a potřebuje pomoc. K družce je pozorný, nakupuje jí (stejně jako Haně na začátku vztahu) drahé nové věci. Sobě též. Haně ale tvrdí, že peníze nemá.

Závěr

Problematika domácího násilí je velmi závažný společenský jev, který nelze nijak přehlížet nebo se mu vyhýbat. Cílem mé bakalářské práce bylo zobrazit a co nejvíce přiblížit pojem domácí násilí, jeho dopad na oběti, schválení nových právních úprav a postup Policie České republiky v případech domácího násilí. Zároveň jsem si však položila otázku, jaké je povědomí běžného občana k problematice domácího násilí. Jakou roli hraje věk respondentů. A v neposlední řadě jsem se zaměřila na to, zda jsou respondenti schopni a ochotni v případě potřeby zasáhnout.

Abych si však mohla na své otázky odpovědět, bylo potřeba vytvořit si teoretický základ práce. V první části jsem tedy nejprve vysvětlila základní pojmy. Popsala jsem znaky a formy domácího násilí. Věnovala jsem také pozornost obětem domácího násilí a nastínila jsem možnosti, jak obětem pomoci.

V praktické části jsem si poté nastavila cíle a hypotézy a charakterizovala jsem si výzkumný vzorek.

Jak už jsem se zmínila v úvodu, inspirací ke zvolení právě tohoto tématu mi bylo přátelství s ženou, která byla obětí domácího násilí. Na základě této osobní zkušenosti jsem si uvědomila, jak moc je potřeba se tomuto tématu věnovat a hlavně ho neustále oživovat. Do své práce jsem tedy umístila i autentické vyprávění skutečné oběti domácího násilí, které jsem zachytila přesně tak, jak mi bylo kamarádkou převyprávěno se všemi detaily. Nic jsem neupravovala, protože si myslím, že právě autenticita vyprávění vypoví nejvíc. Na Hanině příběhu nalezneme veškeré znaky domácího násilí a jeho dopady na oběť i další přímé účastníky. Hanina výpověď byla objektivním zhodnocením soužití s agresorem. Svým svědectvím chtěla přispět k tomu, že i jiné ženy si uvědomí, že jejich vztah není normální. Že ony za chování svých partnerů nemohou.

Velmi zajímavým tématem, které by však vyžadovalo prostor samostatné práce, je dopad domácího násilí na dítě v rodině. Z Hanina vyprávění jasně vyplývá, že obětí je ona, ale i její dcera.

Svou prací jsem tedy chtěla přispět k větší informovanosti o této problematice. Výzkum nám ukázal, že otázka domácího násilí již není úplně tabu, ale je stále na čem

pracovat. Zejména pak rozšiřovat povědomí o jiných formách domácího násilí. O projevech domácího násilí. Ve společnosti by také měla být větší informovanost o pomoci obětem a o institucích, které pomoc zajišťují.

Každý by si měl uvědomit, že domácí násilí se může objevit kdekoli v jeho okolí a v jakékoli formě. Žádné podezření se nesmí zlehčovat a bagatelizovat. Lhostejnost a nevšímavost je stejný zločin, jako násilí samo o sobě.

Seznam použité literatury

Literatura:

BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WŮNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K., *Domáci násil, Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, Praha: Acorus, 2009, ISBN 978-80-254-5422-0

ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky, Domáci násilí, stalking, predikce násilí*, Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8

DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., *Domáci násilí se zaměřením na problematiku oběti*, Praha 2005

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6

KOLEKTIV AUTORŮ, *Domáci násilí – násilí na mužích a seniorech*, Praha: Triton, 2006, ISBN 80-7254-914-6

MARVÁNOVÁ-VÁGNEROVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1. vydání. Praha: Linde, 2008 ISBN 978-80-86131-76-4

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*, Praha: Portál, 1994, ISBN 80-85282-83-6

MŠMT, *Násilí na dětech*, Praha: Humanitas-Profes, 2003, ISBN 80-903392-0-4

PRAŠKO, J., HÖSCHL, C., LIBIGER, J., ŠVESTKA, J., *Psychiatrie*, Praha: Tigris, 2002, 1. vydání, ISBN 80-900130-1-5

SDRUŽENÍ LINKA BEZPEČÍ, *Děti a jejich problémy*, Praha 2005, ISBN 80-239-4482-7

VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese: Variabilita a patologie lidské psychiky*, Praha: Portál, 1999, ISBN 80-7178-214-9

VODÁČKOVÁ, D., *Krizová intervence*, Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-696-9

Zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb.

Zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád

Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006

Závěrečné práce:

Polách, M., *Ženy jako oběti domácího násilí*, Bakalářská práce, Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, 2009

Volková, V., *Sociálně psychologické a právní aspekty domácího násilí*, Diplomová práce, Univerzita Tomáš Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009

Elektronické zdroje:

Bezpečnostní plán [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: < <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/bezpecnostni-plan/>>

Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně [online]. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <<http://www.cls.cz/dokumenty2/os/r071.rtf>>

Domáci násilí [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: < <http://www.domacinasili.cz>>

Intervenční centra [online]. [cit. 2013-10-9]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/>>

Persefona [online]. [cit. 2014-3-7]. Dostupné z: < <http://www.persefona.cz/n-domaci-nasili.php?page=dn-statistiky> >

Posttraumatická stresová porucha [online]. [cit. 2014-1-4]. Dostupné z: < <http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/ptsd.htm>>

Právní linka [online]. [cit. 2013-11-14]. Dostupné z: < <http://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/domaci-nasili.html>>

ROSA [online]. [cit. 2014-1-21]. Dostupné z: < <http://www.rosa-os.cz/nasili-na-seniorech/nasili-na-seniorech/>>

STEM [online]. [cit. 2014-3-7]. Dostupné z: < <http://www.stem.cz/clanek/1146>>

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky [online]. [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: < <http://www.vzp.cz/poskytovatele/infoservis-a-akcent/infoservis/infoservis-19-2011/vliv-domaciho-nasili-na-zdravi-zen-a-jejich-deti>>

Seznam příloh

Statistiky

V této kapitole jsem čerpala ze statistických údajů, které jsou veřejně dostupné na internetových stránkách www.domacinasili.cz, aby veřejnost měla podvědomí, jaké počty násilných osob Policie České republiky (dle krajů) vykazuje za jednotlivá léta.

KRAJ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-13
Jihočeský	50	37	35	84	72	64	63	405
Jihomoravský	82	72	82	87	118	150	128	719
Karlovarský	32	46	49	79	137	111	97	551
Královehradecký	34	22	16	44	45	52	41	254
Liberecký	30	36	68	62	82	104	113	495
Moravskoslezský	213	110	111	108	135	97	107	881
Olomoucký	44	35	43	61	112	101	94	490
Pardubický	61	39	44	73	92	105	83	497
Plzeňský	16	22	14	27	23	30	39	171
Hlavní město Praha	59	34	48	104	123	138	155	661
Středočeský	79	67	59	64	121	106	111	607
Ústecký	81	87	134	133	202	204	156	997
Vysočina	32	26	39	51	42	43	73	306
Zlínský	49	46	36	81	126	102	101	541
CELKEM	862	679	778	1058	1430	1407	1361	7575

tab.1 Přehled počtů vykázaní Policií ČR dle krajů roky 2007 - 2013³¹

³¹ Domáci násilí [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: < <http://www.domacinasili.cz/statistiky/> >

KRAJ	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2012
Jihočeský	4	7	5	10	9	3	4	2	3	5	6	6	64
Jihomoravský	6	13	9	24	12	13	20	11	13	8	9	12	150
Karlovarský	15	16	11	6	8	10	8	10	5	5	12	5	111
Královehradecký	10	5	7	2	2	3	6	3	4	3	2	5	52
Liberecký	5	8	11	17	13	6	10	10	6	7	4	7	104
Moravskoslezský	9	6	11	10	7	16	5	4	11	8	9	1	97
Olomoucký	9	8	9	10	8	10	7	10	8	9	9	4	101
Pardubický	12	7	10	8	5	16	5	10	10	7	4	11	105
Plzeňský	3	2	2	1	3	6	6	0	1	1	4	1	30
Hlavní město Praha	12	8	21	13	13	6	12	7	10	11	13	12	138
Středočeský	9	5	13	8	11	7	10	7	7	6	8	15	106
Ústecký	18	17	18	22	13	22	12	22	13	18	15	14	204
Vysočina	3	4	2	2	5	3	2	4	3	4	6	5	43
Zlínský	14	12	5	8	8	7	9	9	3	9	5	13	102
CELKEM VYKÁZÁNÍ	129	118	134	141	117	128	116	109	97	101	106	111	1407
z toho opakovaná	16	14	15	19	15	17	12	13	14	16	16	22	189
tj. v %	12%	12%	12%	13%	13%	13%	10%	12%	14%	16%	15%	10%	13%

tab.2 Přehled počtů vykázaní Policií ČR dle krajů rok 2012³²

KRAJ	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2013
Jihočeský	5	2	8	5	1	7	6	5	7	8	6	3	63
Jihomoravský	7	10	13	7	9	10	12	13	12	12	11	12	128
Karlovarský	9	9	11	12	9	8	6	7	6	2	7	11	97
Královehradecký	3	4	3	1	3	2	4	1	2	7	5	6	41
Liberecký	6	8	18	5	17	3	7	12	7	9	12	9	113
Moravskoslezský	7	10	9	9	18	7	9	5	10	6	15	2	107
Olomoucký	4	10	8	6	9	8	15	8	4	10	6	6	94
Pardubický	5	5	9	7	5	12	5	9	5	3	9	9	83
Plzeňský	6	4	2	5	5	1	1	1	1	5	4	4	39
Hlavní město Praha	9	11	16	8	15	14	10	11	18	13	10	20	155
Středočeský	9	8	15	7	11	8	12	2	11	17	7	4	111
Ústecký	14	13	13	21	16	16	9	10	13	9	10	12	156
Vysočina	6	2	8	9	7	4	2	8	4	8	7	8	73
Zlínský	9	6	10	7	10	9	7	10	12	3	7	11	101
CELKEM VYKÁZÁNÍ	99	102	143	109	135	109	105	102	112	112	116	117	1361
z toho opakovaná	16	11	18	9	24	22	15	18	12	13	14	16	188
tj. v %	16%	11%	13%	9%	17%	20%	14%	18%	11%	12%	12%	14%	14%

tab.3 Přehled počtů vykázaní Policií ČR dle krajů rok 2013³³

³² Domáci násilí [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: < <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>

³³ Domáci násilí [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: < <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>

Dotazník

Tímto bych Vás ráda požádala o účast v průzkumu na téma:

Informovanost a postoj veřejnosti k problematice domácího násilí.

Dotazník je anonymní. Data získaná průzkumem budou použita pouze pro zpracování mé bakalářské práce.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Jana Benešová (studentka 3. ročníku PF JČU)

Zaškrtněte pouze jednu odpověď.

1. Do jaké věkové skupiny patříte?

- a) 15 – 25
- b) 26 – 40
- c) 41 – 55
- d) 56 a více

2. Jste

- a) muž
- b) žena

3. Co si představujete pod pojmem domácí násilí:

- a) fyzické týrání
- b) psychické týrání
- c) sexuální týrání
- d) ekonomické týrání
- e) může jít o kombinaci všech výše uvedených forem

4. Zastáváte názor, že se domácí násilí týká převážně sociálně slabších vrstev?

- a) ano
- b) ne

5. Jak by se podle Vás měla zachovat oběť při prvním vážném napadení ze strany partnera?

- a) přejít to a nijak dále neřešit
- b) svěřit se důvěryhodnému člověku
- c) vyhledat pomoc odborníků
- d) nahlásit na policii

6. Představte si, že máte ve svém okolí dospělou osobu, která nese stopy týrání. Jak byste se zachovali?

- a) nevšímal(a) bych si toho
- b) zkusil(a) bych si s ní promluvit
- c) nahlásil(a) bych to na policii
- d) nedokáži se vyjádřit

7. Máte „oznamovací povinnost“, pokud víte, že ve Vašem okolí dochází k týrání dítěte v rodině?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

8. Slyšeli jste o „institutu vykázání“?

- a) ano, význam pojmu je mi přesně znám
- b) ano, ale neznám přesný význam pojmu
- c) ne, nikdy jsem o tom neslyšel(a)

**9. Znáte nějaké instituce, které se zabývají problematikou domácího násilí?
Pokud ano, uveďte jaké (ne policie).**

- a) ne
- b) ano.....